

NIMELTÄ KUTSUTTU -
OPAS FINLAYSONIN KIRKON TYÖNTEKIJÖILLE

Merja Jokela
Opinnäytetyö Kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautu-
misvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
Kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Merja Jokela. Opinnäytetyö: Nimeltä kutsuttu -opas Finlaysonin kirkon työntekijöille. Diakonia-ammattikorkeakoulu, kevät 2015, 83 s., 2 liitettä.

Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoite oli luoda opas Finlaysonin kirkossa työskenteleville. Finlaysonin kirkko tunnetaan nykyään myös Lasten katedraalina ja Suomen ainoana lasten tiekirkkona. Tästä oppaasta selviävät kirkossa työskentelevien työtehtävät, pukeutuminen, ja kirkkovuoden mukaan vaihtuvat teemat, kirkon historia ja nykyhetki sekä erilaiset tapahtumat, jotka liittyvät kirkkoon. Tietoa oppaaseen on kerätty haastattelemalla, kyselyllä, aineistonkeruulla ja osallistumalla erilaisiin tapahtumiin ja kirkkohetkiin sekä työskentelemällä kirkossa.

Seurakunnan tehtävänä on kasteopetus ja sitä toteutetaan Finlaysonin kirkossa. Jumalanpalveluskasvatuksen tavoitteena on, että lapsi voi luoda oman suhteen seurakunnan kirkkorakennukseen. Toisena tavoitteena on, että lapselle syntyisi lämmin suhde kirkkoon. Hyvä suhde kirkkoon syntyy, kun lapsi saa osallistua siellä vietettäviin tilaisuuksiin. Finlaysonin kirkossa lapsi on aina keskipiste hartauksissa.

Työn teoreettiset lähtökohdat ovat lasten hengellinen elämä, kerronta ja elämyksellisyys. Työtä säätelee kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja (Vake), sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu), jota päivähoito noudattaa. Kirkossa on läsnä myös alueen historia. Kirkossa on esineitä jotka kertovat menneistä ajoista.

Materiaalia kerättiin ensin aineistonkeruulla ja valokuvaamalla kirkkoa. Seuraavassa vaiheessa siirryttiin haastatteluun ja tapahtumiin osallistumisiin. Kerätyn aineiston perusteella syntyi opas, joka päivittyy tulevaisuudessa kolme kertaa vuodessa. Opas tulee sekä paperiversioksi että sähköiseen muotoon.

Avainsanat: varhaiskasvatus, opas, jumalanpalveluskasvatus

ABSTRACT

Merja Jokela: Called by name: guide for employees of Finlayson church. 83 p., 2 appendices. Language: Finnish. Spring 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Child and Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services

The target of my thesis was to create a guide for those who works in Finlayson Church. Finlayson Church is nowadays known as Children Cathedral, and it is the only road church for children in Finland. The guide provides instructions regarding various tasks, dress code, and themes based on ecclesiastical year. The guide also describes the way from history to nowadays, as well as to various events. The data for the guide is collected by interviews, questionnaire, material reviews, and by participating in various events and services and by working in the church.

The mission of the church is baptism education and that is performed in Finlayson Church. The objective for Service education is to enable children to create their own relationship to the church. Another objective is to create a welcoming relationship between church and children. A good relationship arise when child can participate in various events which are arranged in church.

The work was started by collecting material and by taking photos of Finlayson Church. Next stage were conducted by interviews and by participating to various events. From this material the guide was compiled, which will be updated three times a year. The guide will be published both in hard copy and electrical form.

Key words: Early Childhood Education, guide, Service education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TAVOITTEET	6
3 TYÖN TAUSTA	7
3.1. Taustaa opinnäytetyön aiheeseen	7
3.2 Tampereen seurakunnan varhaiskasvatus	8
3.3 Yhteistyötahoja	9
4 FINLAYSONIN KIRKKO	10
4.1. Historiaa	10
4.2 Lasten katedraali	11
4.3 Kirkko ja lapset	14
5 TYÖN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	16
5.1 Viitekehykset	16
5.2. Varhaiskasvatussuunnitelma	17
5.3. Varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja	18
5.4. Lapset seurakuntalaisina	19
5.5 Lapsi ja hengellisyys	20
5.6 Raamatunkertomukset kerronnalla	22
6. PROSESSIKUVAUS	23
6.1 Produktion tarkoitus	23
6.2 Oppaan synty	23
6.3 Haastattelun käyttö	25
6.4 Oppaan arvioiminen	26
6.5 Työn eteneminen	27
7. TULOKSET	29
7.1 Tuloksia kyselystä	29
7.2 Palautteen tulokset	30
7.3 Hankkeen luotettavuus ja eettisyys	31
8 POHDINTAA	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Nimeltä kutsuttu -opas Finlaysonin kirkon työntekijöille on työkalu, josta selviää seurakunnan varhaiskasvatuksen ja kesätyöntekijöiden kirkossa työskentelevien työtehtävät, pukeutuminen, ja kirkkovuoden mukaan vaihtuvat teemat, kirkon historia ja nykyhetki sekä erilaiset tapahtumat, jotka liittyvät kirkkoon. Kirkosta on puuttunut tällainen opas, ja sellaiselle tunnistettiin tarve. Nimeltä kutsuttu -opas sai nimen siitä, että lapset ovat nimeltä kutsuttuja seurakunnan ja kirkkoon kastekasvatuksen vuoksi. Kirkossa toteutetaan kasteopetusta. Kirkon väriharmonia ja pienuus tekevät paikasta kodikkaan ja tuntuu kuin se olisi tehty juuri lapsia ajatellen.

Opas sisältää paljon historiaa, koska kirkko on yleinen turistinähtävyys. Historian tutkiminen oli hyvin mielenkiintoista. Finlaysonin kirkon historia on erilainen kuin monien muiden kirkkojen historia. Tampereella sijaitseva Finlaysonin kirkko on alun perin rakennettu rukoushuoneeksi ja Finlaysonin tehtaan työntekijöiden käyttöön vuonna 1879. Kirkko on ollut seurakunnan omaisuutta vasta 30.12.1981 alkaen. Seurakunta sai sen sillä ehdolla, että nimi pysyy aina Finlaysonin kirkkona. Finlaysonin kirkon lisäksi paikka tunnetaan Lasten katedraalina. Lasten katedraaliksi kirkko tuli kesäkuun viimeisenä sunnuntaina 1996. Historia ja nykyaika kulkevat käsi kädessä kirkon arjessa. Varhaiskasvatus pitää Finlaysonin kirkossa joka viikko kirkkohetkiä. Joulun, pääsiäisen ja kesän aikaan monia hartauksia viikossa, muina aikoina eli syksyllä ja keväällä vain kerran viikossa.

Tutkimukseni olen tehnyt kirjallisuutta lukemalla, haastatteluja tekemällä ja kyseilytutkimuksella.

2 TYÖN TAVOITTEET

Päädyin tähän aiheeseen, koska olen havainnut, että varhaiskasvatuksen työntekijöiltä puuttui työopas Finlaysonin kirkosta. Kirkossa käy kesäisin paljon turisteja, jotka ovat kiinnostuneita kirkon historiasta. Kirkkoon tarvitaan kirjallinen opas, jotta työntekijät osaavat kertoa kirkon vaiheista. Tällä hetkellä kirkossa on kansio, jossa on kokoelma erilaista tietoa kirkon historiasta. Kansion rakenteen ja useiden lähteiden vuoksi se ei ole selkeä, ja vie aikaa hahmottaa kaikki tärkeä tieto sieltä. Työntekijöiden ohjeistuksesta ei ole myöskään selkeää kirjallista opastusta kirkossa, niistä kyllä kerrotaan henkilöstötilaisuuksissa, joita järjestetään joulun, pääsiäisen ja kesän kynnyksellä.

Tampereen seurakuntayhtymän varhaiskasvatuksella on hyvät perehdytyskansiot kerhoihin ja uusien työntekijöiden työnopastukseen. Varhaiskasvatuksessa käytetään aikaa perehdytykseen. Perehdytys on suunniteltua ja laadukasta. Varhaiskasvatukseen valmistui vuonna 2013 opinnäytetyönä ”*Tukea työhön jaan ja saan*, Tampereen seurakuntayhtymän varhaiskasvatuksessa toteutettu työnopastuksen kehittämishanke”. Tämä hanke uudisti perehdyttämiskäytänteitä.

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli tehdä opas, josta löytyisi vastaus kirkossa vierailevien kysymyksiin. Tämän lisäksi oppaan tavoite oli antaa ohjeet työntekijöille työtehtävistä, pukeutumisesta, katedraalin kirkkovuodesta, hartauksista, vaihtuvista alttareista, materiaaleista kirkossa, tapahtumista sekä historiasta joka liittyy kirkkoon ja Nottbeckeihin. Työ tulee Finlaysonin kirkkoon työoppaaksi. Oppaasta on tarkoitus tehdä kolme kertaa vuodessa päivitetty versio, koska kirkossa vaihtuu kolme kertaa vuodessa teema. Nämä ovat joulun, pääsiäisen ja kesän. Opas tulee myös sähköiseen muotoon varhaiskasvatuksen omille sivuillemme eli arkkiin. Arkki on Tampereen seurakuntayhtymän oma verkkosivusto työntekijöille.

3 TYÖN TAUSTA

3.1. Taustaa opinnäytetyön aiheeseen

Aloin tehdä opinnäytetyötäni tammikuussa 2014. Sain idea aiheesta työelämän kokemuksen kautta. Aloitin työt Tampereen seurakuntayhtymässä syksyllä 2011. Työtehtäviini kuuluu myös työ Finlaysonin kirkossa. Uutena työntekijänä ja paikkakuntalaisena koin haasteelliseksi löytää vastauksia ihmisten kysymyksiin kirkosta ja sen historiasta. Tästä sain oivalluksen, että katedraalista puuttuu opas siellä tehtävästä työstä. Työnantaja antoi minulle luvan tehdä tästä opinnäytetyöni.

Opinnäytetyöni on Finlaysonin kirkon työopas Tampereen evankelisen luterilaisen seurakuntayhtymän varhaiskasvatuksen palveluksessa oleville. Opas on tarkoitettu myös kesäoppaille ja kesäsoittajille. Finlaysonin kirkon kehittäminen ja suunnittelu on ollut yhden lapsityönohjaajan alaisuudessa, hän on kuitenkin jäämässä eläkkeelle. Hiljainen tieto on siis kerättävä talteen. Uusien työntekijöiden on nyt vaikea löytää kaikkea tarvitsemaansa tietoa mistään nopeasti. Kirkkoon liittyy niin paljon tietoa, että sen hahmottamiseen menee aikaa. Kaikkea ei tarvitse tietää, mutta ainakin itse olen kokenut, että tiedonhalu tästä kirkosta kasvaa aina lisää. Oppaaseen voi palata aina uudelleen ja uudelleen. Työpaikka ja työtehtävät poikkeavat muutenkin paljon varhaiskasvatuksen tavallisesta työkentästä.

Olen myös huomannut sen, että jos työskentelee kirkossa vain harvoin, unohtaa kirkon käytänteitä ja historiaa. Opas onkin hyvä työkalu tähän asiaan. Oppaasta voi tarkistaa asiat helposti, koska se on tulossa varhaiskasvatuksen omille sisäisille nettisivuille. Tämä mahdollistaa sen, että jos haluaa lukea kotona etukäteen oppaan muistin virkistykseksi, se onnistuu. Kirkkoon on tulossa myös paperiversio, joka päivitetään kolme kertaa vuodessa.

3.2 Tampereen seurakunnan varhaiskasvatus

Toiminta-ajatuksena varhaiskasvatuksessa on vanhempien kanssa yhdessä mahdollistaa ja tukea lapsen kokonaisvaltaista kristittyä kasvua. Kerhotoiminnasta lapsi saa hyvän kivijalan kasvuille kristityn elämän. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 4.) Finlaysonin kirkko mahdollistaa myös päiväkotien ja koulujen kanssa tehtävää uskontokasvatusta. Finlaysonin kirkossa käy päiväkerhoryhmiä erilaisissa kirkkohetkissä tai muuten vain tutustumiskäynnillä.

Tampereen seurakunta yhtymän palveluksessa 31.12.2013 oli 54 vakituista lastenohjaajaa. Seurakunnassa työskentelee myös 6 lapsityönohjaajaa ja varhaiskasvatuksen johtaja. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 7, 9.) Vuonna 2014 lastenohjaajien määrä väheni 1.5 henkilötyövuotta säästöjen seurauksena. Tampereen seurakunta on kokenut paljon muutoksia viimeisen vuoden aikana. Tampereella oli ennen 11 seurakuntaa (Hervanta, Härmälä, Viinikka, Harju, Aito-lahti, Messukylä, Teisko, Kaleva, Pyynikki, Tuomiokirkko ja Tammerfors svenska församling), mutta 2014 rakenneuudistuksen seurauksena määrä väheni 4 + 1 seurakuntaan. Nämä ovat nimeltään Eteläinen, Harjun, Messukylän ja Tuomio-kirkkoseurakunta + Tammerfors svenska församling (ruotsalainen seurakunta). Tästä rakenneuudistuksesta on seurannut erilaisia seurakunnan sisäisiä työnjärjestelyjä, esimerkiksi työntekijät ovat siirtymässä seurakuntien työntekijöiksi, ennen osa oli seurakuntayhtymän työntekijöitä. Tammikuussa 2015 lapsityönohjaajat siirtyivät seurakuntien työntekijöiksi. Lastenohjaajat siirtyivät elokuussa 2015 seurakuntien työntekijöiksi.

Tampereen seurakunta palkkaa vakituiseksi (lastenohjaajiksi) työntekijöiksi henkilöitä, jotka ovat suorittaneet lapsi- ja perhetyöntutkinnon. Hakijalla voi olla joku muu alan koulutus, jolla hän on tullut valituksi, mutta hänet veloitetaan hakeutumaan lapsi- ja perhetyön koulutukseen mahdollisimman pian. Työnantaja mahdollistaa koulutuksen työnohessa. Tämä takaa ammattitaitoisen ja koulutetun henkilökunnan. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 4.) Etusijaa on aina valmiiksi pätevä työntekijä.

3.3 Yhteistyötahoja

Seurakunnassa tehdään paljon sisäistä yhteistyötä eri työmuotojen kanssa. Varhaiskasvatus tekee pappien ja kanttorien kanssa esimerkiksi perhemessujen suunnitteluja ja toteutuksia. Musiikkikasvatuksen tapahtumien ja vauva- ja taaperokirkkojen kesken tehdään yhteistyötä, joista osa toteutetaan Lasten katedraalissa. Nuorisotyön kanssa toteutetaan yhteistyössä erilaisia tapahtumia kerhoissa, leireillä ja Lasten katedraalissa. Diakoniatyön kanssa tehdään yhteistyötä erilaisissa tapahtumissa, vierailuissa ja perheiden auttamisissa. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 4.)

Kirkon varhaiskasvatus tekee yhteistyötä myös päiväkotien kanssa, päiväkotikummiin muodossa. Tärkeää yhteistyötä ovat Lasten katedraalin päivähoidolle järjestettävät pääsiäiskirkot ja joulukirkot. Ala-asteen oppilaille järjestetään myös omia kirkkohetkiä Lasten katedraalissa tuona aikana. Katedraalissa järjestetään, muiden Tampereen kirkkojen lisäksi, myös kouluun lähtevien siunauskirkko. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 4.)

Yhteistyötahoja on myös Tampereen Kulttuuriyhdistys, Finlaysonin Palatsi, Tallinpiha, Tampere-seura, Amurin museo ja Tampereen kaupunki. Nämä kaikki toimijat liittyvät historian kautta toisiinsa. Nottbeckit tekivät monia asioita, joita nykyään tekevät esimerkiksi sosiaalitoimi, seurakunta, opetusvirasto, kulttuuritoimi. Näsilinna, jonka yksi tehtailija Nottbeckin pojista (Peter) rakensi, on nyt remontissa, sen valmistuttua yhteistyötä voitaisiin tehdä vielä enemmän puolin ja toisin. Näsilinna sijaitsee Finlaysonin kirkon läheisyydessä. Näsilinnaan tulee museo joka kertoo Nottbeckien historiasta. Remontin valmistuttua Nottbeckien historiasta kirjoitetaan paljon ja on erilaisia tapahtumia, jossa historiaa korostetaan. Näsilinnan remontti valmistuu keväällä 2015.

4 FINLAYSONIN KIRKKO

4.1. Historiaa

Skotlantilainen James Finlayson perusti 1820 tehtaan Tampereelle. Tehtaan piti valmistaa kehruu- ja karstakoneita myyntiin, mutta James ottikin valmistamansa koneet käyttöön ja niin syntyi puuvillatehdas. Vuonna 1836 Georg von Rausch ja Carl Nottbeck Pietarista ostivat tehtaan James Finlaysonilta. Tehtaan nimi haluttiin säilyttää maineen ja etujen vuoksi. (Rohunen 2009, 8.) Tehtaan rakentamisen aikaan Tampere oli pieni kaupunki ja asukkaita oli vain 956. Vuonna 1844 tehtaalla työskenteli jo yli 500 henkeä. Tehdas olikin ensimmäinen Suomen suuryritys. (Rohunen 2009, 158.) Tehtaalle perustettiin oma sairaskassa, sairaala ja kirkko. Alueella toimi myös oma juhlatalo, kauppa, posti ja koulu. Tehtaan läheisyyteen Amuriin rakennettiin työntekijöille asuntoja. Asunnot olivat pieniä huoneita, joissa oli yhteiskeittiöt. Tehtaalle perustettiin myös työntekijöille ruokala. (Rohunen 2009, 128–133.) Amurin museossa on entisöity näitä asuntoja.

Finlaysonin kirkon on rakennuttanut Wilhelm von Nottbeck, hän toimi silloin Finlaysonin tehtaan johtajana. Tampereella asui 1840-luvulla 2500 ihmistä ja heistä neljäsosa oli töissä tehtaalla. Tehdas liittyi joka toisen tamperelaisen elämään työn tai perhesuhteen vuoksi. Wilhelm von Nottbeck oli syvästi uskovainen mies ja hän kantoi huolta myös työntekijöidensä hengellisestä elämästä. Tehdas palkkasi oman papin, tehdassaarnaajan, vuonna 1846. Hänen tehtävänään oli huolehtia työntekijöiden hengellisestä hyvinvoinnista ja suomenkielisestä jumalanpalveluselämästä. Virka lakkautettiin 1880. Tämän jälkeen Tampereen seurakunnan papit huolehtivat tilaisuuksista Finlaysonin kirkossa. (Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä i.a.) Uskonnolla oli keskeinen sija tehtaalla. Tehtaan työvuosi aloitettiin aina jumalanpalveluksella. (Rohunen 2009, 129.)

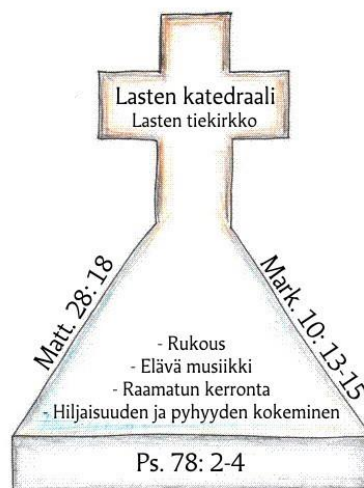
Finlaysonin tehtaan työväelle ensimmäisiä etuja oli kirkko. Se rakennettiin niitylle, jossa oli aiemmin valkaistu kankaita. (Rohunen 2009, 129.) Tuohon aikaan Tampereella oli vain yksi kirkko, eli Vanha kirkko vuodelta 1824. Sen suunnitteluvaiheessa oli käyty kova väittely siitä tehdäänkö kirkko kivistä vai puusta ja puukirkon kannattajat voittivat. Kiista nousi uudelleen esiin 1860-luvulla. Silloin ehdotettiin puukirkon purkamista ja kivikirkon rakentamista tilalle. Wilhelm puuttui kiistaan ja lupasi kustantaa uuteen kirkkoon kivet tai tiilet, jos Vanha kirkko säilyisi. Hän ehdotti uudeksi paikaksi Mustalahden kallion lakea, ehdotus ei saanut kannatusta. Mustalahden kallio, nykyinen Näsinkallio sijaitsi liian syrjässä. Niin hän lähti suunnittelemaan rukoushuonetta. Tampere täytti 100 vuotta 1879 ja Nottbeck halusi saada rukoushuoneen siksi valmiiksi. Rukoushuone vihittiin käyttöön elokuun viimeisenä sunnuntaina vuonna 1879. (Helenius 2004, 90–92.) Tampereen syntymäpäiviä vietetään lokakuun ensimmäinen päivä. Tampereelle valmistui uusi kirkko Aleksanterin kirkko (1881), jonka rakentamispäätöksiin Nottbeck vaikutti myönteisesti. Tähän hän lahjoitti tiilet ja vaikutti nimen antamisessa

4.2 Lasten katedraali

Finlaysonin kirkko on ollut seurakunnan omaisuutta vasta 30.12.1981 alkaen. Seurakunta sai sen sillä ehdolla, että nimi pysyy aina Finlaysonin kirkkona. Kirkon käyttötarkoitusta pohdittiin tarkoin ja pitkään, koska Tampereen keskustassa oli jo muitakin kirkkoja. Ruotsalainen seurakunta piti siellä aluksi muutamia vuosia jumalanpalveluksia, mutta se ei saanut innostunutta vastaanottoa. Finlaysonin kirkossa ei ole koskaan vietetty säännöllisiä sunnuntain kello 10 jumalanpalveluksia. Kirkossa kokeiltiin 90-luvun alussa lauantai-illan kirkkoja, mutta ne eivät menestyneet siellä, vaan toiminta kuihtui pois. Hääkirkkona se on koko ajan tullut suosituimmaksi.

Syksyllä 1995 Tampereen seurakunnat saivat haasteen Tampereen kulttuuriyhdistykseltä kehittää lasten kulttuuria. Seuraavana vuonna perustettiin Lasten

Tampere ry. Tampereen seurakunnat ryhtyivät pitämään lapsille omia kirkkoohetkiä Finlaysonin kirkossa. Lastenkirkosta tuli Lasten katedraali. Nimeen päädyttiin, koska kirkkorakennus antaa lapsella samanlaisen kokemuksen, kuin iso katedraalirakennus korkeine holvikattoineen ja ikkunoineen aikuiselle. Kesäkuun viimeisenä sunnuntaina 1996 Lasten katedraali avasi ovensa. Toiminta oli ensin koeluonteinen, ja sen piti kestää vain kuukauden. Vieraskirjaan ilmestyy vuosittain n. 15 000 nimeä. Lasten katedraalin ohjeksi on valittu Ps.78:2-4. (Vuorio 2004, 287–291.) Toiminta sai ensin alkuun aina vähän lisääikää, kunnes kävijämäärät nousivat niin isoksi, että siitä ei haluttu luopua.

Kuvio: Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013,19. Alla kuvion Raamatunkohdat.

Lasten katedraalin toiminta-ajatus:

”Minä aion esittää viisaita mietteitä, tuon julki menneisyyden arvoituksia, vanhoja asioita, joista olemme kuulleet, joista isämme ovat meille kertoneet.”(Ps. 78: 2-4.) Tämä lause kiteyttää Finlaysonin kirkon elämän eli menneisyys ja nykyisyys ovat läsnä joka päivä. Historia on osa kirkkoa ja lapset ovat nykyisyyttä.

Matt. 28: 18–20 on Kaste- ja lähetyskäsky. Mark. 10:13–16 on Lasten evanliumi.

Lasten katedraali on yli 18 vuoden ajan siirtänyt kristillistä perinnettä uusille sukupolville. Lasten katedraalissa kerrotaan lapsille Raamatunkertomuksia, joita ovat tunteneet sukupolvet toisensa jälkeen. Raamattu ja sen kuvaukset Jumalan voimasta, teoista sekä ihmeistä ovat perusta Lasten katedraalin työhön. Kirkkovoosi pyhäpäivineen, ovat aina olleet läsnä Lasten katedraalin eri tilaisuuksissa sekä vuodenkierrossa. Suomalainen virsiperinne on merkittävä osa-alue Lasten katedraalin toiminnassa. Katedraalin pyhäpäivät ovat olleet tärkeitä hetkiä kiireettömälle ja aidolle kohtaamiselle, myös juhla-aikojen ulkopuolella. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 19.) Finlaysonin kirkosta on tullut lasten oma kirkko. Lasten katedraali on Suomen ainoa lasten tiekirkko. Lasten katedraaliin ollaan perustamassa omaa lapsikuoroa, Tuomiokirkkoseurakunnan pyhäkoulu-toiminta ollaan myös siirtämässä kirkkoon. (Varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2013, 19.) Vastaavaa lasten kirkkoa ei ole missään, joten työ on aloitettu aivan tyhjästä. Toiminta on kehittynyt vuosien varrella ja kehittyä kokoajan.

Vanhemmat toivovat useasti, että seurakunta huolehtisi heidän lastensa kristillisestä kasvatuksesta. Kirkko yrittää rohkaista vanhempia tässä jumalanpalveluskasvatuksen kautta. Jumalanpalveluselämän kautta kasvaminen on osa kristillisen identiteetin syntymistä ja syvenemistä. Kristillinen elämän rytmi ovat arki ja pyhä. Sunnuntait ovat jumalanpalveluspäiviä. Kiireisen elämänrytmin myötä ihmisten käynti kirkossa on kuitenkin vähentynyt. (Lindfors 2008, 255–257.) Lasten katedraali on hyvä paikka alkaa käydä lasten kanssa kirkossa, koska kirkkohetket ovat aina suunniteltu lapset huomioiden. Saarnat/puheet ovat aina sekokielellä ja sellaisia, että lapset ymmärtävät kaiken. Kirkkohetket ovat myös lyhyitä. Joka sunnuntaina on kirkkovartti, kirkkovuoden aiheen mukainen.

Jumalanpalveluselämässä on läsnä aina menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Vanhemmat Suomessa on kautta aikojen tuonut lapsiaan kirkkoon ja näyttäneet heille esimerkkiä kuinka kirkossa kuuluu olla. Vanhemmat ovat aikaisemmin panostaneet uskonelämän hoitoon. Uskonelämää on hoidettu kotona Raamattua lukemalla, rukoilemalla ja Jumalanpalveluksissa käynneillä. (Lindfors 2008, 259–260.) Finlaysonin kirkossa menneisyys huokuu läsnäolollaan kirkon tunnelman ja

esineiden muodossa. Nykyisyys on läsnä esimerkiksi kerrontanukkejen, rukoushelmien ja keinuhevosten muodossa. Tulevaisuus näkyy lapsissa ja heidän ilosta olla kirkossa.

4.3 Kirkko ja lapset

Jumalanpalveluskasvatuksen tavoitteena on, että lapsi voi luoda oman suhteen seurakunnan kirkkorakennukseen. Ensisijainen tavoite ei ole tiedollinen vaan kokemus siitä, että tämä on pyhä rakennus, Jumalan oma huone. Samalla kirkko on myös lapsen pyhä paikka. Toisena tavoitteena on, että lapselle syntyisi lämmin suhde kirkkoon. Hyvä suhde kirkkoon syntyy, kun lapsi saa osallistua siellä vietettäviin tilaisuuksiin. (Lindfors 2001, 20.) Finlaysonin kirkko on hyvä paikka luoda lapselle hyvä, turvallinen ja pyhä kokemus kirkosta. Kirkkohetket ovat suunniteltu aina lapsille. Poikkeuksena ovat kirkolliset toimitukset, jotka mennään kirkon käsikirjan mukaan. Finlaysonin kirkossa vietetään esimerkiksi perhemesuja, taapero- ja vauvakirkkoja. Niissä lapsi on aina keskiössä.

Vauvakirkkoon seurakunta kutsuu erityisesti sen vuoden aikana kastettuja lapsia vanhempiensa ja läheisten kanssa. Vauvakirkossa kunniavieraana on vauva. Kirkossa on paljon musiikkia tuomassa rauhallista tunnelmaa. Laulut ovat tuttuja virsiä. Vauvat saavat useasti ensimmäisen soittimen käteen eli helistimen. (Eerola 2007, 2.) Taaperokirkko on tarkoitettu leikki-ikäisistä lapsista eteenpäin. Kirkossa on enemmän kirkkokaavaa kuin vauvakirkossa. Musiikki on läsnä vahvasti. Kirkon virret on valittu kaikki ikäpolvet huomioiden, koska halutaan vaalia kulttuuriperintöämme. (Eerola & Vuorio 2007, 17–19.) Perhemessu Finlaysonin kirkossa toteutetaan perhemessunkaavan mukaan. Messun toteuttajana on pappi, varhaiskasvatuksen johtaja yhdessä lapsityönohjaajan kanssa. Messun suunnittelussa otetaan huomioon aina lapset. Finlaysonin kirkossa saarna elävöitetään

aina kerrontanukeilla. Virret ovat uudesta lasten virsikirjasta aiheen mukaan. Kaikissa kirkkohetkissä mietitään miten lapset voivat osallistua siihen (esim. soittamalla) ja miten lapsi tämän ymmärtää.

Finlaysonin kirkkoa ei rakennettu alun perin kirkoksi vaan rukoushuoneeksi. Kirkko rakennettiin goottilaiseen tyyliin, eli kirkko on hyvin pelkistetty. Kirkossa on vain vähän kirkollisia symboleita. Kirkossa on pieni alttaripöytä, jonka äärellä paalaa kaksi kynttilää. Altтари on kiinni saarnatuolissa, joka luo kauniin kokonaisuuden alttarille. Saarnatuolin vieressä on paikka, johon voi laittaa kukat ja lisää kynttilöitä tarpeen tullen. Kirkkoon on hankittu kirkonkello. Kello on hankittu vasta silloin kun kirkosta tuli Lasten katedraali. Kello sijaitsee kirkon sisällä. Sitä soittamalla alkavat kirkkohetket. Kirkkoon on lisätty symboliikkaa vuosien varrella esimerkiksi kerrontanukein ja rukoushelmien avulla.

”Musiikki luo lapseen – niin kuin aikuisenkin – mielessä tunteita ja kuvia, jotka syntyvät ennen kuin ainoatakaan sanaa on sanottu.” (Lindfors 2001, 28.) Finlaysonin kirkossa käytetään paljon musiikkia. Kesäisin on kesäkanttorit töissä joka päivä kirkon aukioloajan. Kesäkanttorit soittavat musiikkia aina kun kirkossa on asiakkaita. Kirkossa käytetään paljon kaikulaulantaa, jossa hartauden pitäjä laulaa ensin ja sitten muut laulavat perässä. Kesällä nuoret kesäkanttorit säestävät lauluja.

Lapsuudessa opitut laulut muistetaan vielä silloinkin, kun ihminen on kaiken muun unohtanut. Lapsille järjestettävissä messuissa ja hartauksissa on kiinnitettävä erityistä huomiota musiikin valintaa. Musiikin ei tarvitse olla aina uutta tai vaikeaa. Musiikin pitää koskettaa kuulijoita ja sopia heidän ikätasolleen. Musiikki valitaan hartauden kokonaisuuteen sopivaksi. (Lindfors 2001, 28–29.)

5 TYÖN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

5.1 Viitekehykset

Työn teoreettiset lähtökohdat ovat lasten hengellinen elämä, kerronta ja elämyksellisyys. Työtä säätelee kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja eli Vake, sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet jonka lyhenne on Vasu, jota päivähoito noudattaa. Nämä kaikki säädökset pitää huomioida, kun suunnitellaan kirkkohetkiä. Kirkossa vierailee paljon koulu ja päiväkotiryhmiä. Alla on kerrottuna Vasun ja Vaken erot ja niiden viralliset sisällöt.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus (Stakes) sai tehtäväksi laatia perusteet Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, opetushallituksen, Kuntaliiton, Kirkkohallituksen sekä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena Vasulla on olla varhaiskasvatuksen sisällöllisen kehittämisen sekä ohjauksen väline. Tarkoituksena on edistää yhdenvertaista varhaiskasvatuksen toteuttamista koko Suomessa. Kirkon varhaiskasvatuksen ensisijainen perusta on kirkon oma arvopohja että kristillisen uskon keskeisistä sisällöistä nousevat tavoitteet. Kirkon varhaiskasvatuksessa toteutetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet-asiakirjan mukaista varhaiskasvatusajattelua. Ensisijaisena tavoitteena varhaiskasvatuksessa on parantaa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Vake 2008, 11.)

Lähtökohdat kirkon varhaiskasvatuksen ovat Lähetyskäsky, Lasten evankeliumi, Kristillinen ihmiskäsitys, Kaste, sekä kirkon erilaiset omat asiakirjat joita on: Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategia 2010. Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö. Suomen evankelisluterilaisen kirkon strategia 2015. Yhteiskunnallisia asiakirjoja ovat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Stakes 2005) ja Lapsen oikeuksien sopimus (Yhdistyneet kansakunnat 1998). (Kirkkohallitus esite 2008.)

Ihmettely, ilo, juhla, pyhä, kiitos ja rukous ovat meitä kaikkia varten. Kirkkohetki Lasten katedraalissa ei ole liian pienille eikä liian isoille – vaan aivan kaikille. Kirkkohetkessä jääme hyvän taivaan Isän huolenpitoon. (Eerola & Vuorio 2007, 3.) Sanotaan että, Ihminen on jo syntymästään saakka hengellinen. Hengellisyys lapsella on ihmettelyä, ihailua, valppautta, tutkimista ja leikkimistä – elämistä kokonaisvaltaisessa yhteydessä Jumalaan. Seurakunnan työntekijöiden tärkeä tehtävä kirkossa on luoda lapsen hengellistä herkkyyttä huomioiva tila sekä kasvatusympäristö. Arkkitehtuurilla, väreillä, kuvilla sekä symboleilla on tässä suuri merkitys. (Holländer, Helle, Ojell, Pulkkinen, Saarinen, Pohjola, Sotamaa & Suurnäkki 2013, 11.) Näillä kaikilla on lapselle paljon suurempi merkitys kuin aikuiselle. Lapsi näkee ja huomaa paljon enemmän asioita kuin me aikuiset.

5.2. Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen arvopohja Suomessa rakentuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia käsitteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin sekä ohjaaviin muihin asiakirjoihin. Tärkeimpinä on lapsen ihmisarvo, joita on: syrjintä kielto ja lasten tasa-arvoinen kohtelu, oikeus elämään ja täyspainoiseen kehittymiseen, kuunnella lasten mielipiteitä ja ottaa niitä huomioon. Lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen, turvattuun ja terveelliseen ympäristöön. Kasvuympäristössä on voitava leikkiä ja toimia monipuolisesti, ikätason ja kehityksen mukaisesti. Lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa erityistä tukea, sekä omaan kulttuuriin, äidinkieleen ja uskontoon tai katsomukseen. (Vasu 2005, 12.)

Uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt muodostavat Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation ytimen. Lapsella on oikeus saada oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen ja tapoihin sekä käytäntöihin perehdyttämiseen. Tarjotaan lapselle mahdollisuus hiljaisuuteen, ihmettelyyn, kyselemiseen sekä pohdintaan. Kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan lapsen sanatonta sekä symbolista herkkyyttä tai kykyä ymmärtää. Lähellä lapsia olevien erilaisten uskontojen

sekä katsomusten tapoihin pyritään tutustumaan. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä. (Vasu 2005, 29.)

Varhaiskasvatusta ohjataan valtakunnallisilla ja kunnan laatimilla omilla asiakirjoilla. Varhaiskasvatuksen ohjaus kuntatasolla on monimuotoista sekä asiakirjojen nimet voivat olla erilaiset, kunnasta riippuen. Ohjaus vaikuttaa valtakunnallisen sekä kunnallisen prosessimaisen kokonaisuuden muodostumiseen. Valtakunnallista ohjausta ovat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, varhaiskasvatuksen koko Suomen linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kunnallinen ohjaus tarkoittaa kunnan varhaiskasvatuksen linjauksia ja strategioita, kunnan (tai monen kunnan yhdessä) tekemää varhaiskasvatussuunnitelmaa, kunnan sekä yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa että esiopetuksen opetussuunnitelmaa. (Vasu 2005, 8-9.)

5.3. Varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja

Raamatullisina lähtökohtina kirkon varhaiskasvatuksessa ovat kaste- ja lähetyskäsky ja lasten evankeliumi. Jokainen ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, jokainen on ainutlaatuinen ja kaikkien ihmisten elämä on arvokasta. Jokaisen lapsen ja perheen yksilöllisyyttä ja arvoa on kunnioitettava. (Vake 2008, 10.)

Kasvatustyössä kirkossa on ollut vuosien varrella erilaisia painotuksia. Kirkon kasvatustyö on elänyt ajassa uusiutumalla, muuttamalla kasvatus- ja oppimiskäsityksiä vallitsevien tietojen mukaan. Lähtökohtana ovat kuitenkin olleet aina kirkon oma arvopohja ja keskeiset kristillisen uskon sisällön tavoitteet. Kasvatuskumppanuus lapsen perheen kanssa on liittynyt läheisesti aina kirkon varhaiskasvatukseen. (Vake 2008, 9.)

Kirkon varhaiskasvatuksen painotuksia ovat varhaiskasvatuksen vahvistaminen tärkeänä osana kirkon perustehtävää sekä julkisuuskuva. Yhteydenpidon kehittäminen perheeseen kasteen jälkeen sekä pyrkiä tukemaan lapsen omaa hengellisyden kehitystä. Painottaminen lapsen kokonaisvaltaisen sekä osallistavan kasvatuksen seurakunnassa. Kirkossa Lapsen oikeuksien toteutuminen. Vahvistaa perhelähtöistä ja diakonista työtettä. Ylläpitää kiinnostavana työtehtävänä kirkon varhaiskasvatustoiminta sekä lisätä vuorovaikutusta kirkon varhaiskasvatuksessa. (Vake 2008, 29.)

5.4. Lapset seurakuntalaisina

Ajasta ja paikasta riippumatta lapset ovat samankaltaisia. Ydinsanomakin kirkossa on muuttumaton. Lapset seurakuntalaisina-asiakirja on kirkon varhaiskasvatuksen painotukset ja näkökulmat tarkasteleva asiakirja. Rinnalla on edelleen Vake (v.2008 julkaistu). Aika, erilaiset haasteet ja ymmärrys lapsuudesta saivat aikaan sen että oli päivitettävä Vake. Yhteiskunnassa yhtenä keskeisenä varhaiskasvatuksen toimijana on kirkko. Näkyvyyttä, tunnettuutta ja arvostusta kirkon varhaiskasvatuksessa on tarpeellista tukea ja korostaa. (Holländer ym. 2013, 4.)

Kirkko toimii kasvatuskumppanina perheille. Arvot ja arvomaailma muuttuu monissa perheissä, silloin kun, ensimmäinen lapsi syntyy perheeseen. Tällöin tarvitaan rinnalla kulkijaa, joka tukee ja rohkaisee vanhempia kasvatuksessa. Luottamusta, tasavertaisuutta ja toisten kunnioittamista tarvitaan, jotta kasvatuskumppanuus voi toteutua. Kirkon varhaiskasvatus on hyvä ja turvallinen kasvatuskumppani perheille. (Holländer ym. 2013, 10.)

Leikkien, tutkien, taiteen kautta kokien että itseään ilmaisten lapsi oppii tuntemaan asioita itsestään, toisista ihmisistä, lähiympäristöstä sekä Jumalasta hänelle tärkeiden asioiden kautta. (Holländer ym. 2013, 17.) Finlaysonin kirkko on

paikka, jossa lapsella on lupa leikkiä. Kirkossa on keinuhevosi ja keinulampaita joilla voi keinua. Kirkossa on paikka, jossa lapset saavat leikkiä kerrontanukeilla. Kirkko on kaunis, sopusointuinen ja lapsille sopivan kokoinen.

Seurakunnalle aarre ja siunaus on Lapsi. Lapsi siunaa läsnäolollaan seurakuntaa ja aikuisia ympärillään. Uudistumaan ja muuttumaan haastaa heitä lapsi. Jeesuksen esimerkin mukaisesti Seurakunnan tehtävä on siunata lapsia sekä nostaa heidät keskelle seurakuntaa. (Holländer ym. 2013, 19.) Tampereen seurakuntayhtymä on tehnyt aikoinaan hyvän päätöksen, kun pyhitti tämän kirkon Lasten katedraaliksi. Kirkko on ollut seurakunnan omaisuutta vasta 30.12.1981 lähtien. Lasten katedraaliksi paikka tuli vuonna 1996. Varhaiskasvatuksen väellä on hyvä ammattiosaaminen lasten kirkkohetkien pitämiseen.

5.5 Lapsi ja hengellisyys

Syntymästään saakka ihminen on hengellinen. Ihmettely, ihailu, valppaus, tutkiminen ja leikkiminen ovat lapsen hengellisyyttä. Arkielämän tilanteissa kotona, seurakunnassa ja kaikissa varhaiskasvatusympäristöissä, lapsi elää hengellisyyden todeksi. Kirkon varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda sellaiset tilat ja kasvuympäristöt, jossa lapsen hengellisyys voi kasvaa. Arkkitehtuurilla, väreillä, kuvilla ja symboleilla on suuri merkitys tässä. Lapsi oppii parhaiten kokemuksen ja aistien kautta. Lapsella on oikeus oppia hengellisyyteen ja uskoon omassa rytmisessä. Lapsi tarvitsee elämysten rinnalle, myös oikeaa tietoa kirkon uskon sisällöstä. (Holländer ym. 2013, 11–12.) Hengellisyyden ydintä on ihmettelyn ilo. Tämä voi toteutua vaikka leikin välityksellä, jossa on tämän päivän arki sekä Raamatun tapahtumien yhteen nivoutuminen. (Luodeslampi 2013, 46.)

Suomen monimuotoistuminen, kulttuurin sekä yhteisöllisyyden uudet muodot sosiaalisine medioineen, lisääntyvä sosiaalinen eriarvoistuminen muuttavat perhei-

den että lasten elämäntapoja. Kirkon varhaiskasvatuksen todellisuus muuttuu tämän myötä. Kirkosta eroaminen sekä uskonnollisen moninaisuuden lisääntyminen tarkoittavat samalla kastettujen määrän laskua. Perheissä annettava kristillinen kasvatus sekä hengellisyyden rakentuminen kotona kirkon perinteen mukaan muuttuu sekä heikkenee. (Holländer ym. 2013, 13.) Uskonnollisuus on osa ihmiselämää. Lapset esittävät siitä kysymyksiä, joihin aikuisten voi olla välillä vaikea vastata. Lapsen luonnollinen uskonnollisuuden kasvu ja kehitys voivat häiriintyä, jos aikuisen ja lapsen hengellisyys törmäävät pahasti. Oikealla tavalla ohjaamisella, lapsuuden uskonnollisella ja ihmettelyn sallivalla ilmapiirillä, on koko elämänmittainen matka. (Luodeslampi 2013, 47.)

Jumalanpalveluksessa lapsi elää tässä ja nyt. Lapset pitäisikin huomioida jokaisessa jumalanpalveluksessa, jo suunnitteluvaiheessa. Lapsille opetetaan, että rukous on puhetta Jumalalle. Monet lapset rukoilevat iltarukouksen kotona. Tämä on lapsille tärkeä hetki. Seurakunnan kerhoissa ja tilaisuuksissa rukoillaan ja se on lapsille luonnollista. Lapsi oppii arjen erilaisissa tilanteissa näin kohtaamaan pyhän, armahtavan ja rakastavan Jumalan. (Holländer ym. 2013, 22–23.) Finlaysonin kirkossa pidettävät hartaudet suunnitellaan aina niin että lapsi on jo suunnittelun keskiössä.

Alla on lyhennelmä ”Kymmenen kultaista ohjetta lasten saarnaan:”

1. Lapsille pidetty saarna on aina oikea saarna.
2. Valmistele saarna aina huolella ja teologisesti oikein.
3. Yhteen saarnaan mahtuu vain yksi asia.
4. Miten sanon sen yhden asian?
5. Keskity olennaiseen, muista sisältö.
6. Lyhyesti mutta riittävän pitkään.
7. Ole läsnä.
8. Käytä ymmärrettäviä sanoja.
9. Ole todella kiinnostunut lasten maailmasta.
10. Rukoile. (Lindfors 2001, 42–44.)

5.6 Raamatunkertomukset kerronnalla

Aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus vaikuttaa lapsen elämäkatsomuksen, maailmankuvan ja uskontonäkemyksen muodostumiseen. Raamattu on myös lasten kirja. Lapsille Raamatun kertomukset aukeavat parhaiten kerronnan avulla. Alkujaan Raamatun kertomukset kerrottiin toisille, ei ollut kirjaa eikä osattu lukea. Raamatun tekstimuotona on kertomus, jota on melkein kaksi kolmannesta. Raamattu on meille kulttuuriperintöä. Voidaan huomata että, kulttuurimme, moraalimme, historiamme, elämäkatsomuksemme sekä uskontoamme ei voi ymmärtää, jollei tunne Raamatun peruskertomuksia. Monilla Suomalaisilla lapsilla on Raamatullinen nimi, juhlapyhämme ovat peräisin Raamatusta samoin kirkko-vootemme. (Luumi 2013, 167–170.)

Raamattu tarjoaa meille kerronta aineistoa. Kertominen edellyttää aina valmistautumista. Kertojan pitää tuntea kertomus hyvin. Siihen valmistaudutaan luke-malla kertomus moneen kertaan ajatuksella, niin että sen osaa. Pitää nähdä mil-laisia kuvia kertomus herättää kuulijoissa. Kertomuksen rakenne pitää tuntea. Kertomuksessa on yleensä päähenkilö, johon kuulijan on voitava samaistua. Ker-tomuksen pitää edetä johdonmukaisesti. Kertojan on hyvä keskittyä rauhassa en-nen kerrontaa. Kertomus pitäisi kertoa kiireettömästi. Kertomuskieli on lyhyitä päälauseita. Verbeillä saa kerronnan elävämmäksi. Adjektiivit taas voivat pysäyt-tää kertomuksen. Toistoja voi käyttää tehokielenä. Äänen pitäisi noudattaa ker-tomuksen sisältöä. Voimakasta ilmehdintää ja elehdintää pitää välttää. (Luumi 2013, 171–174.)

6. PROSESSIKUVAUS

6.1 Produktion tarkoitus

Produktion tarkoitus on tehdä tuotos, työväline käytäntöön. Se on lyhytkestoinen projekti, josta syntyy tuotos. Produktioon kuuluu suunnittelua, tavoitteen asettaminen, toteuttaminen ja työn liittäminen ammatilliseen käyttöön. (Kuokkanen, Kivirinta, Määttänen & Ockenström 2007, 32.) Produkti sisältää kaksi prosessia. Ensin kirjoitetaan produktin teksti, tämän jälkeen kirjoitetaan raportin suunnittelu- ja valmisteluprosessista. Produktia kirjoittaessa on otettava huomioon kohderyhmän ikä, asema ja tietämys aiheesta ja mihin käyttöön produktio tulee. Tekstin tyylistä ja sävystä sovitaan yhdessä toteutuspaikan kanssa. (Viikka & Airaksinen 2004, 129.)

Produkti sisältää siis kaksi osiota, toiminnallisen osuuden eli produktin ja opinnäytetyöraportin. Opinnäytetyöraportti sisältää selostuksen ja arvioinnin opinnäytetyöstä. Raportissa esitellään ja perustellaan ratkaisuja teorian pohjalta sekä arvioidaan omaa prosessityöskentelyä, osaamista ja työstä oppimista. Työhön tulee myös pohdintaa tavoitteiden saavuttamisesta. (Viikka & Airaksinen 2004, 12–13.)

6.2 Oppaan synty

Aluksi ajattelin tehdä perehdytyskansion Finlaysonin kirkkoon, mutta kun tutkin tarkemmin mitä kuuluu perehdyttämiskansion, totesin että työstäni tulee opas. Tämän vuoksi peilaan näitä keskenään tässä kohtaa ja kerron näiden eroja. Oppaani sisältää samankaltaisia elementtejä kuin perehdytyskansio. Opas, joka on hyvin suunniteltu ja toteutettu lyhentää aikaa, joka menee työn oppimiseen.

Hyvän perehdytyksen on nähty lisäävän sitoutumista työpaikkaan ja vaihtuvuuden vähentymistä. Työnantajan on annettava työntekijöille riittävää perehdyttämistä. Näin edellytetään työturvallisuuslaissakin. Jokaisessa työpaikassa on omat tavat ja asiat, mitkä tulee käsitellä perehdyttämiskansiossa. Perehdyttämiskansion tarkoitus on luoda kokonaiskuva työstä, tämän hahmottaminen lisää motivaatiota työntekijälle. (Lahden Ammattikorkeakoulu 2007, 9–10.) Vasta-alkajan työntekijän, on saatava ohjaamista työhön ja työtehtäviin. Jokaisen esimiehen tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että kaikki työntekijät tietävät nämä. Esimiehen tehtävä on huolehtia yksittäisen työntekijän osaaminen. Tätä kutsutaan perehdyttämiseksi. (Kirkkohallitus 2010, 4.) Oppaani kertoo vain osan varhaiskasvatuksen työalasta. Opas on tehty vain Finlaysonin kirkkoa koskevaksi, eikä koko työkentästä. Oppaassa kerrotaan työtehtävistä, pukeutumisesta ja työturvallisuudesta siltä osin kuin ne liittyvät kirkossa työskentelyyn.

Perehdytyskansioista pitäisi löytää seuraavia asioita: työpaikan organisaatio/ työyhteisö, millaiset tavat täällä on työskennellä, työympäristöstä tarvittavat tiedot, työtehtävät ja mistä mitäkin löytää, yhteiset säännöt. (Lahden Ammattikorkeakoulu 2007, 12.) Työuran alkuvaiheessa tarvitaan laajempaa ja monipuolisempaa perehdytystä. Työn ollessa vaativaa tai vierasta, esimerkiksi työtehtävän vaihtuessa, on perehdytyksen oltava riittävää. (Kirkkohallitus 2010, 6.) Oppaassa ei käsitellä organisaatiota/työyhteisöä, mutta siinä on tarvittavat tiedot työtehtävistä, yhteisistä säännöistä ja mistä mitäkin löytää. Varhaiskasvatuksessa järjestetään uusille työntekijöille perehdytys, jossa kerrotaan työpaikan organisaatio, työtehtävistä, yhteisistä säännöistä yms. Jokaiselle uudelle työntekijälle nimetään neljän kuukauden ajaksi perehdyttäjä. Tämän vuoksi opinnäytetyöni sopii hyvin oppaaksi, koska siinä keskitytään vain tähän yhteen työmuotoon.

Perehdyttämisen yksi tärkeimmistä tehtävistä on kertoa vaaroista ja haittatekijöistä. Näihin liittyy seuraavat lain kohdat: Työturvallisuuslaki 738/2002, Pelastustoimiasetus 857/1995, Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 701/2006, Laki nuorista työntekijöistä 998/1993 ja 405/2004, Asetus nuorten työntekijöiden suojelusta 128/2002 ja Valtioneuvoston asetukset

työntekijälle annettavasta opetuksesta, ohjauksesta ja kirjallisista työohjeista erityisistä pätevyyttä vaativissa ammateissa ja tehtävissä 738/2002§14. Nämä lain kohdat löytävät osoitteesta [www. finlex.fi](http://www.finlex.fi) (Lahden Ammattikorkeakoulu 2007,11.) Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus sekä erillissopimukset.(Kirkkohallitus 2010, 10.) Oppaani käsittelee näitäkin asioita, jokaisessa paikassa on tiedettävä työturvallisuuteen liittyvät seikat. Etukäteen on tiedettävä pelastussuunnitelmat/välineet. Kirkossa työskentelee kesällä myös nuoria oppaina ja kesäkantoreina, heidän työskentelyyn liittyy erilaisia määräyksiä. Nämä lakikohdat tulevat kesäoppaan versioon liitteenä.

Finlaysonin kirkossa on järjestetty kolme kertaa vuodessa perehdytys. Tämä on käsittänyt lähinnä perehdytystä hartauteen ja mitä kaikkea nyt pitää huomioida. Tämä on hyvää ja tärkeää tietoa. Uusille työntekijöille, oppaille ja kesäkantoreille järjestetään myös keväällä perehdytys, jossa käydään läpi asiat, jotka pitää tietää kirkosta. Oppaaseen tulee nämä asiat kirjallisessa muodossa, johon voi palata ja tarkistaa asioita.

6.3 Haastattelun käyttö

Haastattelu on keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja tutkijan johdattamana. Haastattelua käytetään silloin, kun halutaan selvittää haastateltavalta tietoja asiasta.(Eskola & Suoranta 2008, 85.) Käytän tutkimuksessani apuna haastattelua. Haastattelen niitä varhaiskasvatuksen työntekijöitä, jotka työskentelevät eniten Finlaysonin kirkossa, sekä lapsityönohjaajaa joka vastaa tällä hetkellä Finlaysonin kirkosta.

Haastattelu on hyvin yksinkertaista ja järkevää, silloin kun halutaan saada tietoa asiasta, josta haastateltavat tietävät. Perinteiset haastattelu mallista, jossa haastattelijä kysyy ja haastateltava vastaa, on siirrytty enemmän keskustelevam-

paan haastatteluun. Haastattelusta on tullut vuorovaikutteista. (Eskola & Suoranta 2008, 85.) Teemahaastattelu on vapaampi puolistrukturoitu tapa aineiston keruu menetelmä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tämä on hyvä, kun kerätään tietoa tietyistä asiasta. Teemahaastattelu on yleisin tapa kerätä tietoa toiminnallisessa opinnäytetyössä, koska näissä haastatteluissa riittää suuntaa antava tieto. Haastatteluja ei välttämättä tarvitse litteroida toiminnallisessa opinnäytetyössä. Tärkeintä on keskittyä pääasioihin ja tietoihin. (Virkka & Airaksinen 2004, 65–66.)

Tässä työssä olen käyttänyt teemahaastattelua. Tämä haastattelu muoto muistuttaa eniten keskustelua. Olen keskustellut haastateltavien kanssa Finlaysonin kirkon historiasta ja kehityksestä lasten katedraaliksi.

6.4 Oppaan arvioiminen

Perusta kyselytutkimuksen onnistumiselle on huolellinen kysymysten tekeminen. Vastaajan on ymmärrettävä kysymykset oikein tai samalla lailla kuin kysymysten tekijä on ne ajatellut. Tärkeimpiä seikkoja tässä on kysymysten määrä, selkeys, ulkoasu ja looginen eteneminen. Kyselylomakkeen hyviä puolia on se, että tutkija ei vaikuta vastauksiin itse. (Valli 2001, 100–101.) Toteutin kyselyn siinä vaiheessa kun oppaani oli mielestäni valmis, eli helmikuussa 2015. Annoin oppaani kuudelle lastenohjaajalle arvioitavaksi. Toivoin heiltä kriittistä palautetta, oppaan tarpeesta ja vastaako se tarkoitusta. Toivoin saavani palautetta myös siitä pitäisikö jotain lisätä tai vähentää.

Kaikki kuusi kirjallista vastaajaa olivat hyvin paneutuneita vastaamiseen. He olivat miettineet tarkkaan kaikkia yksityiskohtia. Suulisten vastausten antajatkin antoivat hyviä vastauksia. Näillä kaikilla vastauksilla oli suuri merkitys minulle. Näiden pohjalta tein lopulliset korjaukset oppaaseen.

6.5 Työn eteneminen

Aloitin työn tekemisen aineiston hankinnalla ja osallistumalla erilaisiin tilaisuuksiin, jotka liittyvät Finlaysonin kirkkoon. Valokuvasin kirkon sisältä ja ulkoa aika tarkasti. Kuvasin myös eri tapahtumissa. Kuvia liitin oppaaseen. Aineiston hankinnan aikana työskentelin kirkossa jouluna, pääsiäisenä ja kesällä. Olen pitänyt tuona aikana kirkossa erilaisia hartauksia ja kertonut kirkosta eri-ikäisille ryhmille ja vierailijoille. Tällä tavalla olen perehtynyt kirjoittamisen ja tutkimisen ohella arkeen ja käytäntöön Finlaysonin kirkossa. Olen tehnyt havaintoja ja käynyt keskusteluja kirkosta työtovereiden, kesäoppaiden, kesäsoittajien ja kirkossa vierailijoiden kanssa. He kaikki ovat jollakin tavalla vaikuttaneet oppaan syntyyn. Kuvatessani kirkkoa kesällä eräs kesätyöntekijä totesi, että opas olisi tätä päivää, jos se olisi sähköisessä muodossa, siksi tämä tulee nyt sähköiseksikin varhaiskasvatuksen omille sisäisille sivuille. Itse haaveilen, että jonain päivänä kirkossa olisi oma tablettitietokone jossa tämä opas olisi.

Aineistoa oppaaseen keräsin tammikuusta 2014 alkaen ja syksystä 2014 lähtien aloitin aineiston puhtaaksikirjoittamisen. Aineiston hankinta oli yllättävän työlästä, koska kirkko ei ole ollut alusta saakka seurakunnan omaisuutta. Aineistoa sain kuitenkin myös seurakunnan arkistonhoitajaltakin. Kävin lukemassa Tampereen seurakunkuntien yhteisen kirkkoneuvoston pöytäkirjoja kirkon remontin ajoilta. Pöytäkirjat eivät ole sähköisessä muodossa, siksi menin lukemaan niitä arkistoon. Toivoin niistä löytyvän puuttuvat tiedot oppaaseen, mutta kaikkia kysymyksiini en löytänyt sieltäkään vastauksia. Pöytäkirjoista löysin monia uusia ja mielenkiintoisia tietoja kirkosta. Niitä olivat esimerkiksi, tieto siitä, miksi kirkon remontti alkoi vuonna 2007. Syynä oli naapuritontille nouseva kerrostalo, johon rakennettiin kirkkoon uusi sakasti.

Olen tehnyt teemahaastatteluja kirkosta vastaavan lapsityönohjaajan kanssa. Olemme yhdessä pohtineet, mitkä tiedot siinä ovat tärkeitä ja mitkä ehkä eivät siihen kuulu. Oppaan tarkoitus on auttaa työntekijöitä työskentelemään Finlaysonin kirkossa. Tämä on senkin vuoksi yhteistyössä tehtävä työ. Kukaan ei voi

tehdä tätä yksin. Oppaan on tarkoitus muuttua vuosien varrella, aina ajanmukaiseksi.

Olen vierailut kirkossa ja miettinyt, miltä kirkko tuntuu sellaisesta ihmisestä, joka ei ole itse työssä siellä. Kirkkoon menee eri asenteella riippuen siitä, onko siellä töissä vai vierailijana. Osallistuin esimerkiksi elojuhliin 24.8.2014 yleisön joukossa. Elojuhlat järjestettiin Finlaysonin kirkon sisällä ja ulkona. Sisällä oli erilaisia kirkkohetkiä ja ulkona oli lankapuotia, vossikka-ajelua ja vanhan-ajan leikkejä. Finlaysonin kirkko yhdistää hienosti vanhaa historiaa ja uutta aikaa. Perinteiden siirtäminen onkin kirkon toiminta-ajatuksen mukaisesti aina läsnä.

Olen vierailut myös muutamissa muissa erilaisissa tilaisuuksissa, jotka liittyvät Finlaysonin kirkon historiaan. Nämä tilaisuudet ovat järjestetty muualla kuin Finlaysonin kirkossa. Niittyjuhlat järjestettiin 10.8.2014 Finlaysonin palatsilla, joka sijaitsee Finlaysonin kirkon naapuritontilla. Siellä kerrottiin Finlaysonin kirkosta ja Nottbeckien historiasta teollisuuden sekä kulttuurin näkökulmasta. Niittyjuhlat järjestettiin ensimmäisen kerran tontilla, jossa kirkko nyt sijaitsee. Nottbeckien kuoleman jälkeen juhla ei enää järjestetty. Kulttuuriyhdistys on herättänyt ne henkiin muutama vuosi sitten. Ohjelma koostui samoista elementeistä kuin silloin aikoinaan. Maamme-laulu laulettiin osittain suomeksi ja osittain ruotsiksi, kuten aikoinaan. Tilaisuus päättyi Finlaysonin kirkossa järjestettävään päätöskonserttiin.

Nottbeckien suvun sukuhaudalla Lielahdessa pidettiin pihakirkko 27.8.2014. Tilaisuudessa kerrottiin Nottbeckien suvun historiasta. Nottbeckien suvulla on oma sukuhauta, johon ei pääse vierailulle kuin kerran vuodessa pihakirkon yhteydessä. Alue on aidattu, ja se on yksityisalueella. Alueella on pieni kappeli, joka on tyhjä. Kappeli oli hyvin pelkistetty. Kappeli muistuttaa tyyllillisesti Finlaysonin kirkkoa. Portin vieressä on Nottbeckien suvun sukupuu ja kertomus siitä, ketkä on haudattu sukuhautaan ja ketkä muualle. Nottbeckin suku on vaikuttanut hyvin vahvasti Tampereen kehitykseen.

7. TULOKSET

7.1 Tuloksia kyselystä

Alkuperäisen suunnitelmani mukaan olin ajatellut tehdä kyselyni kymmenelle henkilölle. Lopulta kirjalliseen kyselyyn osallistui kuusi henkeä. Monien yhteen sattumien vuoksi määrä väheni, mutta uskon saaneeni aika kattavan näkökulman kysymyksiin. Olinhan saanut palautetta etukäteen haastatteluilla.

Sain kyselyyn kuusi kirjallista vastausta ja muutaman suullisen kommentin. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että tämä opas tulee tarpeeseen. Vastaajista kaksi on työskennellyt vuosia Lasten katedraalissa, kolmella oli yli viiden vuoden kokemus ja yhdellä oli vain vähäisiä kokemuksia. Vastauksia lukiessani huomasin aivan selvästi, ketkä olivat olleet enemmän töissä Lasten katedraalissa, koska he kiinnittivät huomiota aivan erilaisiin asioihin, kuin ne, joilla oli vähäisempi kokemus tästä paikasta. Pidempään kirkossa työskennelleet lastenohjaajat olisivat halunneet karsia tekstiä oppaasta, koska se oli heille tuttua asiaa. Vähemmän työskennelleet olivat iloisia siitä, että muutamat asiat olivat kahteen kertaan. Ne asiat liittyivät molempiin kohtiin ja oli kerrottu vähän eri painotuksilla.

Mielestäni mitään ei ollut liikaa. Pidin siitä, että oli hyvin kerrottu historiasta ja siinä oli paljon tietoa. Jokaisesta osa-alueesta oli kerrottu kattavasti.

Lopulliseen versiooni otin huomioon kaikkien mielipiteitä. Suurimman painoarvon annoin Finlaysonin kirkosta vastaavalle lapsityönohjaan mielipiteille. Hänellä on parhaimmat tiedot tästä kirkosta ja tiedot siitä, mitä olisi hyvä olla oppaassa. Häneltä sainkin pitkin matkaa hyviä ohjeita. Kävimme muutamia keskusteluja työni pohjalta. Vein hänelle aina ensin paperisen version luettavaksi ja sitten keskustelimme luonnoksesta ja siitä, mitä olisi hyvä lisätä tai poistaa. Nämä olivat hyviä

keskusteluja. Opinnäytetyöprosessin aikana kävin monia keskusteluja oppaassani. Varhaiskasvatuksen väki oli hyvin kiinnostunut työn etenemisestä ja he auttoivat minua tiedon löytämisessä.

Aineistonkeruun aikana pohdin paljon sitä, kuinka paljon historiaa tähän työhön kuuluu laittaa. Lopulliseen työhön sitä tuli aika paljon. Finlaysonin kirkko sijaitsee entisillä tehtaan mailla ja siinä vieressä on muita historiallisia rakennuksia esim. Näsilinna, Tallin-piha, Finlaysonin Palatsi, tehtaan rakennukset. Nämä kaikki liittyvät toisiinsa Nottbeckien suvun historian kautta.

Finlaysonin kirkossa toimiva Lasten katedraali on monimuotoinen juuri Finlaysonin alueen historian vuoksi, Niitä ei voi erottaa ne täytyy liittää sopivan kokoisina toisiinsa.

Oppaassani pyrin kertomaan kaiken oleellisen asian tästä historiasta.

7.2 Palautteen tulokset

Palautteista kävi selvästi ilmi, että tätä opasta tarvitaan. Tämä helpottaa työn tekemistä kirkossa. Jokainen halutessaan voi valmistautua työskentelyyn etukäteen kotonakin, koska tämä tulee sähköiseen muotoon seurakunnan omille varhaiskasvatuksen sivuille. Hyvä näkökulma oli yhdessä palautteessa, jossa luki, että kun opas on ollut vuoden käytössä se saa lopullisen muotonsa. Käytäntö osoittaa aina parhaiten, mitä tarvitaan. Tästä oppaasta on tulossa erilaiset versiot joulukuun, pääsiäiseen ja kesään. Näissä kaikissa on erilainen kirkollinen ohjelma, sen sijaan historiaosuus, tiedot yleisistä käytänteistä ja pukeutumisesta eivät vaihdu, vaan ne osat oppaassa pysyvät samanlaisina.

Kuvasin kirkon kaikki esineet ja alttarit tältä ajalta. Näitä kuvia voi käyttää aina vuodenajan mukaan. Kuvilla olen yrittänyt myös helpottaa oppaan lukemista. Palautteen perusteella tämä on ollut toimiva ratkaisu. Olen jakanut kappaleet niin että olisi mahdollisimman helppo löytää tieto nopeasti.

Opas oli helppolukuinen. Jos kuitenkin ajattelen uutta työntekijää, niin suosittelisin lukemaan oppaan ainakin pariin kertaan läpi, koska oppaissa oli hyvin paljon asiaa.

7.3 Hankkeen luotettavuus ja eettisyys

Kyselytulokset olivat hyvin myönteisiä. Annoin kaikille kyselyyn osallistujille oppaan ja kaavakkeen henkilökohtaisesti. Kerroin vastaajille, että tästä oppaasta tulee työkalu työntekijöiden käyttöön. Yritin painottaa, että haluan totuudenmukaisia vastauksia, ja että en loukkaannu kritiikistä, vaan olen siihen tyytyväinen. Alla kaksi hyvin erilaista palautetta oppaasta:

Pidin oppaassa erityisesti yksityiskohtaisista neuvoista, miten kirkossa tulee toimia, pukeutua jne. Pidin siitä, että oli eroteltu otsikoin esim. valot, musiikki.. Itse ainakin toivoin silloin uutena työntekijänä, että olisi enemmän kerrottu käytännön asioista, toki sitten työkavereilta oppi.

Heti kohdassa 2.1 heräsi kysymys: kenelle tämä opas on tarkoitettu?? Kirkko on työpaikka ja siellä pitää osata käyttäytyä. Kuulostaa opettajan puheelta TET-jaksolle lähteville oppilaille. Tämä ei sovi aikuisten ammattilaisten työohjeeksi. Ainakin itse koen sen aika alentavana kommenttina.

Finlaysonin kirkossa on monta vakituista työntekijää ja lisäksi monia kesätyöntekijöitä. Tämän vuoksi on haasteellista tehdä opasta joka sopisi heille kaikille.

Kaikki me käyttäydymme töissä eri tavalla. Palautteessa viitattu kohta on kuitenkin sovittu tällaiseksi kirkosta vastaavan lapsityönohjaajan kanssa. Pukeutumiskappaletta kirjoittaessani huomasin, kuinka erilaisia ajatuksia on kirkkoon soveltuvasta pukeutumisesta. Osan mielestä olisi kiva työskennellä kirkossa villasukissa, osan mielestä se taas ei ole hyvän tavan mukaista. Tässä kohdassa huomasin selvästi myös sen, että nuoret ajattelevat pukeutumisesta aivan eri tavalla kuin vähän vanhemmat.

Meillä kaikilla on myös erilaiset tavat tehdä töitä. Toiset haluavat keskustella vierailijoiden kanssa, toiset haluaisivat vain toivottaa tervetulleeksi. Osa työntekijöistä on hyvin kiinnostunut kirkon historiasta ja haluaa jakaa tietoa historiasta kysyville. Tämä tuli selvästi ilmi kyselyssä. Osan mielestä lapset ovat se, johon haluaa panostaa eniten, osan mielestä kaikki ovat yhtä tärkeitä.

8 POHDINTAA

Toteutin produktion keräämällä aineistoa kirjoista, erilaisista dokumenteista sekä pöytäkirjoista, haastatteleamalla ja kyselytutkimuksen avulla. Aineistoa keräsin aluksi erilaista kirkoista, kirkkohetkistä ja perhemessuista. Niistä minun oli ensin tarkoitus, tehdä oppaan tärkeimpiä kohtia, mutta kun aloin kokoamaan materiaalia, jouduin rajaamaan kirkkohetkien rungot pois. Työstä olisi tullut liian laaja, jos ne kaikki olisivat oppaassa. Rajauksen tein sen perusteella mitkä tiedot olisivat kaikkein tärkeimmät asiat nyt kirkkoon. Oppaaseen tulee vaihtuvaan osaan aina se hartausteksti, mikä teema on menossa kirkossa. Sitä muokataan ryhmään ja pyhään sopivaksi. Perhemessujen, vauva ja taaperokirkkojen rungot löytyvät kirkosta. Vauva ja taaperokirkko vihot jaetaan osallistujille samoin kuin perhemessukaavakin.

Haasteena tässä työssä oli se, että työ laajeni liikaa. Aihe oli selvä, mutta kirkossa tapahtuu niin paljon vuoden aikana, että kaikkea ei voinut kirjoittaa. Kultaisen keskities löytämiseen tarvittiin aikaa ja rauhaa keskittyä vain tähän. Välillä huomasin, että oli haastetta huomata kirjoittaa kaikki oleellinen tieto, kun osaa asiaa piti itsestään selvyytenä. Yritin katsoa asiaa ulkopuolisen silmin, tähän auttoi se kun katsoin paikkoja valokuvien välityksellä. Yritin pohtia, että mitä kaikkea pitäisi muistaa tästä kohdasta? Näin asioita palautui mieleen. Kirkossa työskentely toi myös lähelle ne asiat, mitkä pitäisi olla oppaassa. Työ ei voinut onnistua ilman työkavereiden apua, yksin tehtynä jotain oleellista ja tärkeää olisi voinut jäädä puuttumaan.

Työstäni oli paljon historian keräämistä. Historia meinas viedä mennessään. Nottbeckien historia on niin mielenkiintoista, että oli vaikea rajata vain ne seikat, jotka koskevat kirkkoa. Olisin halunnut kertoa heistä paljon muutakin, mutta asiat eivät liittyneet kirkon historiaan mitenkään. Itse kuitenkin opin paljon Tampereen historiasta ja siitä, miten Nottbeckit vaikuttivat siihen. Kyllikki Helenius on tehnyt hyviä kirjoja, joissa käsitellään Nottbeckien ja Tampereen historiaa. Niistä löysinkin hyvää tietoa oppaaseen.

Kirkon ja sen ”sisustuksen” historian etsiminen aiheutti mielenkiintoisia tutkimusmatkoja. Osa historiaa löytyi yhdestä paikasta ja osa taas aivan muualta. Koin kuitenkin tärkeäksi etsiä sitä tietoa. Minusta oli kuitenkin tärkeää etsiä tietoa ja tietää, mikä on esimerkiksi kunkin kirkossa olevan esineen historia. Finlaysonin kirkosta ei kukaan ole vielä tehnyt kirjaa, mutta ehkä sellainen ilmestyy lähitulevaisuudessa.

Oppaan tarkoitus oli luoda kirkkoon yhtenäiset käytänteet, sopivat ohjeet siitä, miten tässä kirkossa toteutetaan työtä. Kirkosta on niin paljon kerättävää materiaalia, että kaikkea ei voi laittaa samaan oppaaseen. Itse jouduin rajaamaan erilaiset hartaudet ja kirkkohetket pois oppaasta, koska työ olisi laajentunut liikaa. Kirkkovuoden erilaiset pyhät asettavat omat haasteet ja ilot kirkkohetkien järjestämiseen. Tämä olisi hyvä aihe seuraavaan oppaaseen, ja siitä riittäisi paljon tutkittavaa. Opas jatkaa elämää vaihtuvien teemojen ja työelämän käytännössä saamista palautteensa perusteella.

Toivon tämän oppaan helpottavan työntekemistä kirkossa. Saamani palautteen perusteella se sitä tekeekin. Itse olen oppinut paljon kirkon historiasta, esineistä, työtehtävistä, lapsen hengellisestä elämästä ja monesta muusta asiasta. Työn tekeminen oli hyvin antoisaa. Opein paljon sellaistaikin, mitä ei tullut nyt oppaaseen. Sain itselleni vastauksia kirkosta. Kunnioitukseni Nottbeckejä kohtaan kasvoi lukiessani heidän elämästään. He huolehtivat työntekijöistään kuin oman perheen väestään. Asia mitä olisin kaivannut opinnäytetyötäni tehdessä, oli kirja Finlaysonin kirkosta. Kirkosta löytyy vain vähän kirjallista tietoa. Toivottavasti joku tekee siitä kirjan. Kirkko on sen ansainnut.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eerola, Kaija 2007. Vauvakirkko. Helsinki: Lasten Keskus.
- Eerola, Kaija & Vuorio, Raija-Liisa 2007. Taaperokirkko. Helsinki: Lasten Keskus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.
- Helenius, Kyllikki 2004. Wilhelm von Nottbeck ja Finlayson. Tampere: Kyllikki Helenius.
- Holländer, Ann-Mari. Helle; Arto. Ojell, Raija; Pulkkinen, Hanna; Saarinen, Seija; Pohjola, Kirsi; Sotamaa, Iris & Suurnäkki, Jani 2013. Lapset seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2013:1. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kirkon kasvatusta ja nuorisotyö/kirkkohallitus 2008. Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja.(Vake) Orivesi: Kirkon kasvatusta ja nuorisotyö/Kirkkohallitus
- Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Tampere: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu 2007. Hyvä perehdytys-opas. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu, sarja oppimateriaalia, osa 4.
- Lindfors, Helena (toim.) 2001. Lapset ja perheet kirkossa. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Lindfors, Helena 2008. Perinne elämäksi. Teoksessa Johdatus kristilliseen kasvatukseen. (toim.) Jouko Porkka. Helsinki: Lasten Keskus.

- Luodeslampi, Juha 2013. Ihmettelyn pedagogiikka – ja muita avauksia lapsen hengellisyyden näkemiseen. Teoksessa Tää olis keskellä. (toim.) Seija Saarinen. Helsinki: Lasten Keskus.
- Luumi, Pertti 2013. Kertominen, kertomus ja satu varhaiskasvatuksessa 165-176. Teoksessa Tää olis keskellä. (toim.) Seija Saarinen. Helsinki: Lasten Keskus.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Rohunen, Ulla 2009. Finlaysonin alue opas. Tampere: Työväen museo Werstas.
- Stakes, oppaita 56. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Vasu) Saarijärvi: Stakes, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto 2010. Kirkon perehdyttämisoपाs, - Aineistoa seurakuntien johdolle, esimiehille ja muille perehdyttäjille. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja sarja c 2010:6. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Tampereen ev.lut. seurakunnat. Finlaysonin kirkko. Viitattu 21.4.2014
http://www.tampereenseurakunnat.fi/kirkko_tampereella/kirkot_ja_muut_tilat/kirkot/finlaysonin_kirkko.
- Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä, Varhaiskasvatus. Toimintakertomus 2013. Tampere: Tampereen seuran varhaiskasvatus.
- Viikka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.
- Vuorio, Raija-Liisa 2002. Nuket valtaavat kirkon 287–291. Teoksessa lapsityön käsikirja. Toim. Leena Heinonen; Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari. Helsinki: Kirjapaja oy.

LIITTEET**Liite 1**

Hei!

Sinulla on nyt luettavana ” OPAS FINLAYSONIN KIRKON TYÖNTEKIJÖILLE ” se on osa minun opinnäytetyötäni. Tästä on tulossa työkalu työhömme. Tarvitsen nyt apuanne sen kehittämisessä, jotta se vastaisi oikeasti tarvettamme. Toivon, että ehtisit vastata näihin muutamiin kysymyksiini.

Tarvitaanko sinun mielestä tällaista opasta työssämme? Miksi?

Mitä olisit kaivannut lisää oppaaseen?

Mitä oli liikaa?

Oliko opas helppolukuinen vai vaikea? Miksi?

Oliko oppaassa väärää tietoa? tai täydennettävää?

Mitä muuta haluaisit sanoa tästä oppaasta?

Kiitos vastauksestasi!

Talvisin terveisin Merja Jokela

Liite 2

OPAS FINLAYSONIN KIRKONTYÖNTEKIJÖILLE

Koonnut Merja Jokela

SISÄLLYS

1 OPPAAN TARKOITUS.....	3
2 TYÖTEHTÄVÄT JA PUKEUTUMINEN	4
2.1. Ihmisten kohtaaminen.....	4
2.2. Työtehtävät.....	5
2.3. Pukeutuminen	7
2.4 Työpäivän päätyttyä	7
2.5. Häätapauksissa	8
3 KATEDRAALIN VUOSI.....	10
3.1 Katedraalin kirkkovuosi.....	10
3.2 Katedraalin hartauskertomus kirkkovuoden mukaan.....	13
4 HISTORIAA.....	18
4.1 Historiaa Finlaysonista.....	18
4.2 Finlaysonin kirkon historiaa.....	18
4.3 Finlaysonin kirkko nyt.....	19
5. NOTTBECKIN SUKU	21
5.1. Carl Samuel Nottbeck.....	21
5.2 Wilhelm von Nottbeck	22
5.3 Nottdeckien pojat	23
6 FINLAYSONIN KIRKKO	27
6.1 Kirkon materiaalit.....	27
6.2 Kirkon esineet.....	31
7 LASTEN KATEDRAALI.....	36
7.1 Lasten katedraalin synty.....	36
7.2 Kerrontanuket.....	39
8 TAPAHTUMAT	42
8.1 Niittyjuhlat	42
8.2 Elojuhlat	43
8.3 Pihakirkko Nottbeckien haudalla	44
LÄHTEET	45

1 OPPAAN TARKOITUS

Tämä opas sisältää Finlaysonin kirkon syntyhistoriaa, Nottbeckien suvusta, tietoa kirkon esineistä ja tauluista, työtehtävistä ja erilaisista pidettävistä kirkkohetkistä. Opas on työväline uusille työntekijöille. Se sisältää myös materiaalia jota voi käyttää tarkistaakseen asioita ja käytänteitä.

Opas pyrkii vastaamaan niihin kysymyksiin, joihin kirkossa vierailevat ihmiset ovat esittäneet. Tämän tarkoitus on opastaa ja toimia tukena Lasten Katedraalissa työskenteleville lastenohjaajille ja kesätyöntekijöille. Opasta selviävät Lasten Katedraalin syntyvaiheet, toiminnan sisällöt ja vuoden kierto. Ohjeita löytyy työtehtävistä, pukeutumisesta ja hätätilanteissa toimimisessa.

Lue ensin luvut 2 ja 3. Ne ovat sinulle kaikkein tärkeimmät luvut. Luku kolme on vaihtuva luku. Siinä kerrotaan aina, mikä aihe kertomuksineen on menossa kirkossa. Historiaa voit lukea palankerralla. Historiaa voit tarkistaa, jos joku vierailija kysyy asioita tai esineistä. Esineet ovat kuvattu, jotta löytäisit nopeasti vastauksen kysymykseen.

2 TYÖTEHTÄVÄT JA PUKEUTUMINEN

2.1. Ihmisten kohtaaminen

Ihmiset tulevat kirkkoon erilaisista syistä. Lasten Katedraalissa työskentelevän tärkein tehtävä on kohdata jokainen kirkon tulija. Anna kirkkovieraille tilaa ja rauha asettua.

Muista: Sinä olet ihmisiä varten, toivota heidät ystävällisesti tervetulleeksi. Kysy heiltä miten voit palvella heitä, toiset toivovat kirkko esittelyä, joku hartautta ja joku haluaa vain istua penkissä rukoilemassa.

- Työpäivän alkajaiseksi sopikaa työjako, kuka hoitaa mitäkin, silloin kun on useampi työntekijä paikalla.
- Sopikaa kuka syö mihinkin aikaan. Kirkkoa ei voi jättää yksikseen. Kirkkosalissa on aina joku työntekijä.
- Sopikaa soittajat musiikki kappaleet etukäteen. Musiikin pitäisi alkaa soimaan kun ihmisiä tulee kirkkoon.
- Hartaushetkien musiikista on hyvä sopia hyvissä ajoissa. Hartaushetkissä on välillä tehtäviä, joissa toiset auttavat, ne on hyvä sopia samalla.
- Hartaushetkien vastuupitäjä on sovittu aina etukäteen.
- Kirkko on työpaikka ja siellä pitää osata käyttäytyä. Työntekijät eivät hihittele flyygelin takana.
- Kirkko on vierailijoille juhlapaikka.

2.2. Työtehtävät

Kirkon ovet avaa ja sulkee useimmiten vahtimestari tai kesällä opas. Mikäli tulet kirkkoon avaimilla, tule xxxx ovesta. Oven vieressä on hälytyslaite. Hälytyslaite otetaan pois avaimella. Väännä avainta $\frac{3}{4}$ kierrosta ja palautus puoleen väliin, jotta syttyy vihreä valo palamaan. Lähtiessä muista aktivoida hälytys. Vihreän valon pitää sammua ja hälytys pitää ääntä. Avaa kirkon molemmat pääovet. Uuden puolen ulko-ovet on hyvä pitää lukossa, silloin kun siellä ei ole jatkuvasti väkeä.

Valot valokatkaisijat ovat heti oven pielessä. Vanhassa sakastissa on valotaulu. Sytytettävät ja sammutettavat valot ovat merkitty rasteilla, sammuta ja sytytä vain ne. Alttareilla voi olla erillisiä valokatkaisijoita tarkista aina nekin. Ne pitää muistaa sammuttaa lähtiessä.

Kyltit kirkossa on kaksi kylttiä, jotka viedään paikoilleen aamuisin ja haetaan pois kun kirkko sulkeutuu. Toinen kyltti tulee takaoven kautta pyörätien viereen. Toinen tulee etuoven kautta pyörätien viereen. Kirkon rappusilla on usein myös lampaita, aasi tai lyhtyjä vuodenaikasta riippuen. Ne mitkä on menossa ulos, säilytetään pääovien läheisyydessä, vie ne aamulla ulos ja hae sisälle päivän päätyttyä.

Kynttilät kirkossa saa polttaa kynttilöitä vain alttarilla. Ne sytytetään aamulla ja sammutetaan pois lähtiessä. Päivänmittaan pitää seurata kynttilöitä. Vaihda ne tarpeen vaatiessa uusiin. Uusia kynttilöitä löytyy vanhasta sakastista, urkujen takaa. Ilmoita vahtimestarille kun huomaat, että kynttilät ovat loppumassa pahvilaatikosta, jotta niitä voidaan tilata lisää.

Musiikki kesällä kesäsoittajat soittavat musiikin, mutta muuna aikana CD-soittimelta soitetään harrasta musiikkia hiljaisella. CD-soitin sijaitsee vanhassa sakastissa. Soittimen vierestä löydät sopivia CD-levyjä.

Puhelin mikäli vahtimestari ei ole paikalla pidä kirkon puhelin mukana. Kirkkoon voidaan soittaa ja kysellä eritilaisuuksiin liittyviä asioita, pyydä silloin soittamaan numeroon 03-2190 111. Puhelin on myös sinun turvasi, kun olet yksin paikalla.

Tilastointi kirkossa on tilastointia varten oma kirja, siihen merkitään joka päivä kirkkohetket ja muut vierailijat tukkimiehen kirjanpidolla. Silloin kun on useampi työntekijä paikalla, sopikaa kuka merkitsee ylös vierailijat, että ei tule moneen kertaan merkintöjä.

Vieraskirja ulko-oven luona on vieraskirja. Merkitse siihen aamulla uusi päivämäärä ja tarkista päivänmittaan, että siinä on kynä paikalla. Vieraskirjasta voi kauniisti kertoa vierailijoille.

Lastenalttari kirkon takaosassa on lastenalttari. Näillä nukeilla saa leikkiä. Työntekijän on hyvä huolehtia, että nuket ovat ehjät ja nätin näköisesti odottamassa uusia leikkijöitä. Nukkeja voi aina välillä kerätä koreihin, jotta uudet lapset voivat aloittaa leikin alusta. Tämän alttarin äärellä on hyvä muistuttaa, että muut alttarit eivät ole leikkimistä varten. Muilla alttareilla on Raamatun kertomuksiin liittyen asetellut nuket.

Siisteys mikäli lattialla on roskia kerää ne roskikseen. Kura-aikana hiekkaa tulee helposti sisälle, harjaa niitä aina välillä pois (silloin kun on hiljaista). Katso että kirkossa on muutenkin siistin näköistä, koska silloin kirkossa viihtyy kaikki paremmin.

Kukat katso, että kirkon kukat näyttävät hyviltä, poista kuihtuneet kukat jne. Kirkon pihasta voi kesällä ottaa maljakkoon uusia kukkia. Uusia kukkia kirkkoon, tulee kuitenkin viikoittain. Kesällä vahtimestarin lomanaikana, työntekijöiden on huolehdittava myös ulkokukkien kastelusta.

Kukkaruukut vahasta sakastista löytyy kukkaruukkuja. Niitä ei kuitenkaan palauteta sinne likaisena, vaan ne pestään seuraavaa käyttökertaa varten puhtaiksi.

Syöminen varaa kirkkoon mukaan riittävästi evästä. Jokainen tarvitsee ruokaa, jotta jaksaa olla hyvällä päällä ja ystävällinen ihmisille. Kirkossa ei kuitenkaan liikuta kahvikupin kanssa. Pyri syömään uudella puolella, mutta mikäli olet töissä yksin, syö niin että vierailijoita ei ole paikalla.

Valokuvaaminen kirkossa vierailijat saavat kuvata omaa käyttöä varten.

Tiedottaminen Kaikki tiedotus/ haastattelupyynnöt medialle ohjataan Lasten Katedraalista vastaavalle työntekijälle.

Tavaroiden lainaaminen kirkosta on kielletty. Katedraalin tavaroita ei saa lainata kenellekään.

2.3. Pukeutuminen

- Muista, että kirkossa käy eri uskontokuntien edustajakin vierailulla, ja heitä voi loukata liian vähäinen pukeutuminen kirkossa. Asustuksen kuuluu kunnioittaa kirkon olemusta ja kirkkovieraita.
- Työntekijän oma pukeutuminen pitää olla asiallista ja hillittyä. Ei avonaisia/hihattomia paitoja. Käytä mieluiten yksivärisiä vaateita, koska ne sopivat Lasten Katedraalin työasujen alle (pellavamekkoihin tai pellavatakkeihin).
- Jos työasu on ryppyinen silitä se.
- Talvella päivystäjän työasuun kuuluu villainen viitta. Muista pukeutua lämpimästi, sillä kirkko on viileä kylmänä vuodenaikana.
- Kirkossa työskentelyyn soveltuu parhaiten yksiväriset umpinaiset jalkineet. Esim. lenkkarit ja sukkasillaolo eivät sovellu kirkossa työskentelyyn.
- Työvaatekaapissa on myös työasut heille joilla on hajusteallergia. Ethän käytä niitä vaatteet, jos sinulla on hajusteita tai olet käyttänyt hajustettua pesuainetta.
- Asusteeseen kiinnitetään nimineula. Työntekijät käyttävät omalla nimellä varustettua nimineulaa tai päivystäjän neulaa. Kesätyöntekijöille on omat pyöreät nimineulat.

2.4 Työpäivän päätyttyä

Muista tarkistaa nämä:

- Sammutithan kynttilät
- Lukitsithan kaikki ulko-ovet ja suljit väli-ovet

- Haithan ulkoa kyltit ja ulko-ovien vierestä sisälle tuotavat lampaat, aasit, yms. Palautithan pysäköintilapun, jos tarvitsit sitä.
- Sammutithan CD-soittimen, alttareilta erillisvalot, yms.
- Tiskaa tiskisi tai huolehdi tiskikone
- Jäihän kirkko siihen kuntoon, että aamulla seuraavien on mukava tulla töihin.
- Muistathan vielä laittaa hälyttimen päälle.

2.5. Häätapauksissa

Hätänumero: **112**

Kirkon osoite: **Finlaysonin kirkko, Puuvillatehtaankatu 2, 33210 Tampere**

Kirkon puhelinnumero: **040 804 8762**

Turvatiimin vartijan puhelinnumero on: 040 840 0748

Ota yhteyttä turvatiimiin, mikäli unohdit ottaa hälyttimen pois päältä ja se rupesi pitämään ääntä. Turhat käynnit paikanpäälle maksavat.

Hätäensiapuvälineet:

- Kirkossa on sammutuspeitto keittiössä ja saarnatuolin sisällä.
- Kummankin kirkkosalin ulko-oven luona sekä kirkon välikäytävällä on sammutin.
- Ensiapuvälineet ovat keittiössä

Tärkeää on pysyä aina rauhallisena ja muista:

- Estä lisävahingot
- Hälytä apua tarvittaessa, muista noudattaa ohjeita
- Soita esimiehelle
- Raportoi kaikista pienistäkin häiriöistä esimiehelle

Kirkkoon voi tulla juopunut tai aggressiivinen henkilö tällöinkin muista pysyä rauhallisena. Mikäli henkilöstä on häiriötä voit pyytää häntä poistumaan ystävällisesti, mutta napakasti. Älä kuitenkaan haasta riitaa, tai ärsytä henkilöä. Mikäli koet tilanteen uhkaavaksi ja olet yksin, väisty ja hälytä apua. Jos poistut kirkosta pyri sammuttamaan kynttilät ennen poistumista. Älä paljasta olevasi yksin, anna ymmärtää että kirkossa on myös muita henkilöitä paikalla.

3 KATEDRAALIN VUOSI

3.1 Katedraalin kirkkovuosi

	Aikataulu	Tilaisuudet
JOULUKATEDRAALI	Ensimmäisestä adventista loppiaiseen	Avoinna päivittäin klo 10 - 18
Rakentaminen	Alkaa 2 viikkoa ennen ensimmäistä adventtia	
Koululaiset katedraaliin	Ensimmäisen adventin ympärillä noin viikonajan	
Päiväkotiryhmät katedraaliin	Ensimmäisen adventin jälkeen 5.12. eteenpäin	
1. adventti Itsenäisyyspäivä 2. adventti 3. adventti 4. adventin lauantai 4. adventti Jouluaatto Jouluyö		Perhemessu klo 15 Katedraalinuorten konsertti klo 15, konsertin alussa lippukulkue, lopuksi kynttilöiden sytytys sankarivainajien muistokivelle, missä lauletaan yhdessä, maa on niin kaunis. Muskarien joulujuhlat Kauneimmat joululaulut klo 12, 15 ja 16.30 nukketeatteri tasatunnein 12 – 17 joululauluvartit tasatunnein 12–17 aattohartaus pikkulapsiperheille klo 13.30 perinteinen aattohartaus klo 15 avoinna läpi jouluyön

Joulupäivä		kirkkohetki klo 15,
Tapaninpäivä		lastenkirkko klo 15 pehmolelut mukaan
Sunnuntai		Isovanhempien ja lastenlasten kirkkohetki
Uudenvuodenpäivä		kirkkohetki klo 15,
Loppiainen		kauneimmat joululaulut vielä kerran klo 15
Kevät	Loppiaisesta pääsiäiseen	Avoinna sunnuntaisin klo 11–17
Rakentaminen	Muokataan joulusta loppiaisen jälkeen	
Joka sunnuntai		Kirkkovartti klo 15
Kynttilänpäivä		Kynttiläkartti klo 15
Marianpäivä		Vauvakirkko klo 15
PÄÄSIÄISKATEDRAALI	Pääsiäisen ajankohdasta riippuen (Marianpäivästä alkaen) toiseen pääsiäispäivään saakka	Avoinna päivittäin klo 10 - 18
Rakentaminen	Neljä viikkoa ennen pääsiäistä	
Koululaiset katedraaliin	Kolme viikkoa ennen pääsiäistä to & pe	
Päiväkotiryhmät katedraaliin	Kaksi viikkoa ennen pääsiäistä, maanantaista kiirastorstaihin	
(Marianpäivä)		(vauvakirkko klo 15)
Palmulauantai		Virpovitsojen teko ja siunaus klo 16–18

Palmusunnuntai		Taaperokirkko klo 15
Kiirastorstai		lasten kauneimmat hengelliset laulut klo 15
Pitkäperjantai		nukketeatterit tasatunnein klo 12–17
Pääsiäislauantai	Kirkko suljettu muilta tilaisuuksilta	lasten kirkkohetki klo 15
Pääsiäispäivä		perhemessu ja pääsiäismunien etsintää klo 15
Toinen pääsiäispäivä		
Loppukevät		Pääsiäisestä helatorstaihin
Rakentaminen	Muokataan pääsiäisestä tarvittaessa	
Äitienpäivä		konsertti klo 15
KESÄKATEDRAALI	helatorstaista elokuun loppuun saakka, tiekirkko oltava kesäkuun alusta elokuun loppuun	Avoinna päivittäin klo 10 - 18
Rakentaminen	toukokuun alussa	
Helatorstai		Häyö
Juhannusaatto		katedraalinuorten konsertti ja lipunnosto klo 15
Juhannuspäivä		konsertti tasatunnein klo 12 – 17
Elojuhla		
Syksy	syyskuun alusta joulukuun alkuun	Avoinna sunnuntaisin klo 11 – 17
Rakentaminen	Muokataan kesästä tarvittaessa	
Mikkelinpäivä		enkelilauluvartit tasatunnein klo 12 – 17
Pyhäinpäivä		kehtolaulut klo 15

Varaajan tulevat tekstit:

Sunnuntait	11-13	Lasten katedraalin päivystys klo 11–17 (Klo 13 mahdollisuus ottaa kastetoimitus. Ei muita varauksia sopimatta varhaiskasvatuksen kanssa)
	14-17	Lasten katedraalin päivystys klo 11–17. Klo 15 lasten hartaus eli kirkkovartti. (Ei varauksia sopimatta varhaiskasvatuksen kanssa.)
Torstait	8-16	Katedraalin huolto aina torstaisin (sovittava vastaavan kanssa, jos tulee jotain)
Juhla-aikojen lauantait	10-18	Lasten kesäkatedraali klo 10–18. Klo 13 alkaen mahdollisuus kirkollisiin toimituksiin.

3.2 Katedraalin hartauskertomus kirkkovuoden mukaan

TAIVAS SYLISSÄNI**Lasten katedraalin joulukirkko ryhmille 2014**

KELLOT soivat lasten saapuessa kirkkoon

Tervetuloivotus ja ohjeistus

*Hiljaisuus laskeutuu, annan rauhan tulla
Leikit, juoksut unhoittuu, on paikka hyvä mulla.*

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen

*Jumala on hiljaisuus, Jumala on turva.
Minä olen hiljaa, minä olen turvassa.*

Jumalalle puhuminen - rukoileminen

*Hiljaisuus laskeutuu
Taivaan Isän hoivassa*

*kädet yhteen liitän.
nyt rukoilen ja kiitän.*

Johdatussanat: Sininen helmi , muutama sana ”synnin tunnustukseen”

*Jeesus anna anteeksi nyt hiljaa rukoilen.
Kiitos että luoksesi saa tulla jokainen.*

Pieni hiljaisuus

*Kiitos hyvä Jumala kun kuulet rukouksen.
Kiitos, että sinulta saa avun jokainen.*

Nyt sytytämme kynttilän, ajankohtaiset värssyt

KELLOT; *Kellot soittaa helkkyen, ne kirkkoon kutsu jokaisen.
Kuulet joulun arvoituksen, taivaan Isän tarkoituksen,
enkelin ilmoituksen; Rakkaus tuo joulun! (kaikuna)*

KERTOMUS

Isoisä, isoisä! huutaa Markus.

Meidän talli on täynnä eläimiä. Ei sinne mahdu enempää!

Markuksen perhe on saapunut Betlehemin mummolaan.

Betlehemin kaupunkiin on saapunut valtavasti ihmisiä veroasiaa hoitamaan. Useimmilla on ollut aasi matkatavaroita kantamassa.

Markus on mielellään auttanut isoisää mummolan majatalon talliin tuotujen aasien ruokinnassa.

Isoäiti ja Anna-sisko tulevat pihalle.
sanoo:

Isoäiti levittelee käsiään ja

Kaikki majoituspaikkamme ovat nyt tupaten täynnä.

Anna ja Markus ovat innoissaan. Mummolassa olo on aina mukavaa ja turvallista ja nyt ihmispaljoudessa jännittävääkin.

Isoisä ja isoäiti kertovat heille usein taivaan Isästä, Jumalasta. He kertovat kuka Jumala on aina pitänyt heistä hyvää huolta ja auttanut vaikeissa asioissa.

Isoisä katsoo tähtitaivaalle ja sanoo:

Jumala on luvannut lähettää tänne maailmaan vielä Auttajan, Messiaan.

Nyt on vaikeaa ja raskasta elää, ihmiset riitelevät. Tarvitsemme Auttajan.

SOITTO ALKAA

Minä uskon, että se tapahtuu pian.

Näyttäisi, että tähdet vilkuttavat vastauksen.

Tuiki, tuiki tähtönen

Kauan, kauan sitten, kaukana täältä Rooman valtakunnan keisari Augustus antoi käskyn. Kaikkien ihmisten oli maksettava veroa ja kirjoitettava nimensä veroluetteloon siinä kylässä tai kaupungissa mistä heidän sukunsa oli lähtöisin.

Joosef kuului kuningas Davidin sukuun. Siksi Joosefin täytyi kulkea pitkä matka Nasaretin kaupungista Juudean Betlehemiin.

Hän lähti matkalle yhdessä Marian kanssa, joka odotti lasta.

Pitkä matka väsytti häntä kovin.

Kun he saapuivat perille Betlehemiin, majatalo oli tupaten täynnä.

Joosef ja Maria olivat köyhiä. He saivat asua eläinten tallissa, jossa härkä ja aasikin asuivat.

JOULUYÖ, JUHLAYÖ,,, *soi kerronnan taustalla*
SYTYTÄ SEIMIVALO

Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika.

Hän synnytti pojan, kääri lapsen kapaloliinaan ja pani hänet nukkumaan seimeen, eläinten ruokintakaukaloon.

Saman yönä Betlehemin ulkopuolella oli paimenia kaitsemassa lampaitaan.

SYTYTÄ ENKELIVALOT

Äkkiä taivas tuli kirkkaaksi kuin keskellä päivää, ja enkeli sanoi heille:

”Älkää pelätkö. Minä tuon teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille syntynyt Vapahtaja Betlehemissä. Hän on Messias, Herra. Tämä on merkinä teille: löydätte vastasyntyneen, joka makaa kapaloituna seimessä.”

Äkkiä enkelin ympärillä oli suuri joukko enkeleitä, jotka ylistivät Jumalaa laulaen: ***Kunnia Jumalalle korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.***

Enkeli taivaan 1-2, 10. urut **SAMMUTA ENKELIVALOT**

Kun enkelit olivat nousseet taivaaseen, paimenet sanoivat toisilleen: ”Nyt Betlehemiin. Mennään katsomaan sitä, mikä on tapahtunut, ja minkä Herra ilmoitti meille.”

He lähtivät kiireesti ja löysivät Marian, Joosefin ja vastasyntyneen lapsen, joka makasi seimessä. **JEESUS-VAUVA ESILLE**

Tämän nähtyään paimenet kertoivat, mitä enkeli oli sanonut heille lapsesta.

Kaikki, jotka tämän kuulivat, hämmästyivät paimenten puheesta. Maria kätki kaiken sydämeensä ja mietti kovasti, mitä se mahtoi tarkoittaa.

Rakkaus tuo joulun....

Paimenet palasivat lampaidensa luo ja kiittivät Jumalaa kaikesta, mitä olivat saaneet nähdä ja kuulla. Kaikki oli niin kuin enkelit olivat kertoneet.

Maria antoi pojalle nimeksi Jeesus, kuten enkeli on sanonut.

Aamulla isoäiti kertoi Annalle ja Markukselle uutisen.

”Meidän tallissa on yöllä syntynyt vauva!” **VAUVA ISOÄIDIN SYLIIN**

Anna ja Markus saivat isoäidin kanssa ihmetellä ja nähdä pienen, vastasyntyneen vauvan.

ALTTARIOSUUS

Herra on keskellämme x

Vietämme suurta juhlaa x

Rukoilemme Herraa x

Vihreä ja punainen, esittele helmet; lapset, aikuiset

Rukous

Herran siunaus

Joulupuu on rakennettu

JEESUS-LAPSI TAKAISIN

SEIMELLE

Kuule pieni lapsonen, sä ystävä oot enkelten.

Kuulit joulun arvoituksen, taivaan Isän tarkoituksen

Enkelin ilmoituksen;

Rakkaus tuo joulun!

KELLOT

Kiitos, ohjeistus, Hyvän joulun toivotus

4 HISTORIAA

4.1 Historiaa Finlaysonista

Skotlantilainen James Finlayson perusti 1820 tehtaan Tampereelle. Tehtaan piti valmistaa kehruu- ja karstakoneita myyntiin, mutta James ottikin valmistamansa koneet käyttöön ja niin syntyi puuvillatehdas. Vuonna 1836 Georg von Rausch ja Carl Nottbeck Pietarista ostivat tehtaan James Finlaysonilta. Tehtaan nimi haluttiin säilyttää maineen ja etujen vuoksi. (Rohunen 2009, 8.) Tehtaan rakentamisen aikaan, Tampere oli pieni kaupunki ja asukkaita oli vain 956. Vuonna 1844 tehtaalla työskenteli, jo yli 500 henkeä. Tehdas olikin ensimmäinen suomen suuryritys. (Rohunen 2009, 158.) Tehtaalle perustettiin oma sairaskassa, sairaala ja kirkko. Alueella toimi myös oma juhlatalo, kauppa, posti ja koulu. Tehtaan läheisyyteen Amuriin rakennettiin työntekijöille asuntoja. Asunnot olivat pieniä huoneita joissa oli yhteiskeittiöt. Tehtaalle perustettiin myös työntekijöille ruokala. (Rohunen 2009, 128–133.) Amurin museossa on entisöity näitä asuntoja.

4.2 Finlaysonin kirkon historiaa

Finlaysonin kirkon syntyhistoriaan liittyy erilaisia käsityksiä. Erään tarinan mukaan siihen liittyvät seuraavat tapahtumat: ”1840-luvulla Tampereella oli vain yksi kirkko nimeltään Vanha kirkko. Se on puukirkko ja sijaitsee keskustorilla. Tamperealaiset olisivat halunneet kivikirkon ja olivat pettyneitä siihen puiseen Vanhaan kirkkoon. Wilhelm von Nottbeck kuuli asukkaiden pettymyksen ja lupasi rakentaa heille kivikirkon. Hän olisi halunnut rakentaa sen Näsinkalliolle, mutta ei saanut rakennuslupaa siihen, koska se olisi niin syrjässä. Tästä loukkaantuneena hän päätti rakentaa rukoushuoneen tehtaanmaille. Niin hän tekikin. Ihmisten mielestä tämä oli se kivikirkko jonka Nottbeck lupasi tehdä. Ihmiset puhuivat tästä aina Finlaysonin kirkkona. Todellisuudessa paikka oli rukoushuone.” Tampereelle valmistui uusi kirkko Aleksanterin kirkko, jonka rakentamispäätöksiin Nottbeck vaikutti myönteisesti. Tähän hän lahjoitti tiilet ja vaikutti nimen antamisessa.

Finlaysonin kirkon on siis rakennuttanut Wilhelm von Nottbeck, joka toimi silloin Finlaysonin tehtaan johtajana. Tampereella asui 1840-luvulla 2500 ihmistä ja heistä neljäsosa oli töissä tehtaalla. Tehdas liittyi joka toisen tamperelaisen elämään työn tai perhesuhteen vuoksi. Wilhelm von Nottbeck oli syvästi uskovainen mies ja hän kantoi huolta myös työntekijöidensä hengellisestä elämästä. Tehdas palkkasi oman papin, tehdassaarnaajan vuonna 1846. Hänen tehtävänään oli huolehtia työntekijöiden hengellisestä hyvinvoinnista ja suomenkielisestä jumalanpalveluselämästä. Virka lakkautettiin 1880. Tämän jälkeen Tampereen seurakunnan papit huolehtivat tilaisuuksista Finlaysonin kirkossa. (Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä.) Uskonnolla oli keskeinen sija tehtaalla. Tehtaan työvuosi aloitettiin aina jumalanpalveluksella. (Rohunen 2009, 129.)

Työväelle ensimmäisiä etuja oli kirkko. Se rakennettiin niitylle jossa oli aiemmin valkaistu kankaita. (Rohunen 2009, 129.) Vuonna 1879 valmistui tehtaanportin tuntumaan punatiilinen rukoushuone. Rukoushuoneen piirsi kaupunginarkkitehti F.J. Calonius. Tämän kirkon arkkitehtuuri poikkeaa suomalaisesta kirkkorakentamisesta. Kirkko on yksilaivainen ja goottilaistyylinen. Finlaysonin kirkko on ainoa suomalainen kirkko jossa on sekä saarnatuoli, että urut alttarikaiteen sisällä. Kirkossa on alkuperäiset Nottbeckin Pietarista hankkimat urut. Urut ovat rakennettu Lontoossa 1850-luvulla. Ne ovat Hill&Son-valmistamon urut. Arkkienkeli Mikaelia kuvaava patsas sijaitsee urkujen päällä ja katselee sieltä kohti tehdasaluetta. (Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä.)

4.3 Finlaysonin kirkko nyt

Joulukuun 30 päivänä vuonna 1981 Oy Finlayson Ab lahjoitti kirkon ja sen tontin Tampereen ev.lut. seurakunnalle. Ainoa ehto tähän oli että nimen pitää säilyä Finlaysonin kirkkona. Kirkko on toiminut vuodesta 1996, myös Lasten katedraalina. Kirkossa on aina esillä raamattunukein raamatun kertomuksia, jotta lapsilla

olisi mahdollisuus tutustua elämyksellisesti Raamattuun. Vuodesta 1998 kirkko on toiminut lasten tiekirkkona kesäisin. Kirkon peruskorjaus valmistui vuonna 2009 ja syyskuun 28 päivänä Tampereen piispa Matti Repo vihki vihdoon kirkon kirkoksi. (Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä.) Kirkossa ei ole koskaan pidetty säännöllisiä kello 10 jumalanpalveluksia. Nykyään siellä pidetään lapsille ja heidän vanhemmille kirkkohetkiä. Kirkkohetket toteuttaa varhaiskasvatuksen henkilökunta. Kirkko on suosittu vihkikirkko, siksi lauantaisin kirkkohetket ryhmille vain sovitusti etukäteen. Lauantaipäivät ovat pyhitetty kirkollisille toimituksille. Kirkko on myös suosittu konserttien pitopaikka. Konsertit järjestetään iltaisin, normaalien aukiolojen jälkeen. Kirkko on nykyään kolmanneksi vanhin Tampereen kirkoista.

5. NOTTBECKIN SUKU

5.1. Carl Samuel Nottbeck

Liikemies Carl Samuel Nottbeck osti Georg Rauch kanssa Finlaysonin tehtaan. Georg oli keisarin henkilölääkäri, hovineuvos. Molemmat miehet olivat Pietarista. Tehdasta tuli johtamaan Ferdinand Uhde. Wilhelm von Nottbeck tuli Ferdinandin oppiin 20-vuotiaana keväällä 1836. (Helenius 2004, 9.) Carl Samuel Nottbeck ja Georg Rauch eivät edes käyneet Tampereella koskaan, vaan jatkoivat elämistä Pietarissa. Ferdinand Uhde asui kanssa tuohon aikaan Pietarissa. He kaikki kolme olivat hyviä ystäviä keskenään. Uhde muutti kuitenkin Tampereelle, keväällä 1836. Ferdinand Uhde vaati, James Finlaysonia jäämään vielä tehtaalle neuvonantajaksi. Niin James Finlayson jäi tehtaalle vielä kahdeksi vuodeksi. (Helenius 2004, 20.) Carl Samuel Nottbeck kuoli 1847 Pietarissa ja uudeksi Pääosakkaaksi tuli hänen poikansa Wilhelm Nottbeck. Uhde meinasi luopua silloin tehtaanjohtajan paikasta, mutta Wilhelm puhui hänet ympäri. (Helenius 2004, 46.)

Nottbeck-suku on alkujaan Saksasta lähtöisin. Carl Samuel Nottbeck (1779–1847) syntyi Tallinnassa. Hän oli viidennen polven tallinnalainen. Hän toimi ensin liikemiehenä Tallinnassa ja sitten myöhemmin muutti Pietariin. Hänen vaimonsa oli Charlotte Dorothea von zur Muhlen. Hän oli aatelisen raatimiehen tytär. Carl ja Charlotte muuttivat Pietariin. He puhuivat kotona saksaa. Kodin ulkopuolella he puhuivat venäjää ja seurustelukielenä ranskaa. Carl ja Charlotte kuuluivat gossnerilaiseen uskonliikkeeseen. Heidän perheeseen syntyi 11 lasta: Sophie, Emilie Catharina, Carl, Wilhelm, Thomas, Eduard, Johann (John), Paul, Peter, Marie ja Elisabeth (Else). (Helenius 2004, 51–52.)

Carl ja Charlotten pojat Carl (1814) ja Wilhelm (1816) työskentelivät koko elämänsä Finlaysonin tehtaalla. Carl ja Wilhelm saivat vuonna 1855 suomalaisen

aatelisarvon. Carl kuoli perheettömänä. Thomas (1818) kuoli jo nuorena. Lastenlääkärinä oli Eduard (1819), Johan (1823) toimi Keisarillisen Venäjän konsulina New Yorkissa, Arkkitehteinä toimivat Paul (1824) ja Peter (1824). (Helenius 2004, 51–52, 172.)

5.2 Wilhelm von Nottbeck

Wilhelm von Nottbeck (1816) meni naimisiin Pietarissa 20.5.1847. Hänen vaimonsa oli **Constance Marie Elise von Mengden**. Constance syntyi Liivinmaalla 23.4.1824, mutta hänen vanhempansa olivat sukutaustoiltaan Saksalaisia. Wilhelm ja Constance tutustuivat toisiinsa Pietarissa Nottbeceillä järjestetyssä uskonnollisissa tilaisuuksissa. Pariskunnan koti sijaitsi Tampereella, paikassa jossa nyt on Finlaysonin palatsi. Kotona puhuttiin Saksaa, mutta he opettelivat puhumaan myös suomea ja ruotsia. Rakkaus ja lämpö säteilivät heidän välillään, koko heidän elämänsä ajan. Heille syntyi seitsemän lasta, jotka kaikki olivat poikia. (Helenius 54–58,2004.) Wilhelm kuoli Wiesbadenissa 30.3 1890. Hänet tuotiin Suomeen ja siunattiin Finlaysonin kirkossa ja haudattiin Lielahden sukuhautaan. (Helenius 2004, 83.)

Wilhelm muutti 20-vuotiaana Tampereelle. Hänestä tuli Ferdinand Uhden jälkeen tehtaan johtaja 1860. Tehdasta koetteli ensin maailmanlaajuinen puuvillapula, sitten suomen nälkävuodet (1867–68). Venäjältä haettiin tuolloin tehtaalaisille jauhoja. Tehtaalle syttyi tämän jälkeen tulipaloja, jotka jälkeensä pystyttiin todistamaan tuhopoltoiksi. Tämän jälkeen alkoi tehtaalla nousukausi. (Helenius 2004, 81–83 .)

Tampereen sanomat 2.4.1890 kirjoitti muistokirjoituksen lehteen ja siinä luki näin:

”Niin suuret kuin hänen ansionsa owatkin maamme suurteollisuuden waurastuttajana ja harras-

tajana, yhtä suuret ovat hänen ansionsa työväkensä suhteen, niiden paraan harrastajana. Outoa saapui hän tänne, mutta pian perehtyi hän kansaamme, suli sen yhteyteen harrastaen alustalaistensa menestymistä. Kaunis ja runsas on se ansioluettelo, mikä tässä suhteessa tulee W. von Nottdeck wainajan osaksi. Kirkko, kallisarvoinen ja komea, koulu, wanhojen turvalaitos, uhkea lukusali ja kirjastorakennus, säästöpankki, waivaiskassa, soitto- ja laulukuntain warukset, työväen asunnot, luistinrata ynnä monet muut ovat näkyväisenä todistuksena siitä, kuinka innokkaasti hän harrasti työväkensä waurastamista. Luonteeltaan ja mielipiteiltään patriarkallinen, pani hän kaikki nämä toimeen omasta inisiatiivistaan, uhrasi rahoja määrättömiä summia kaikkien hywäksi, ensinkään lukematta kuluja, kunhan waan kaikki tuliwat tarkoituksen mukaisia. Eikä hänen hellä ja isällinen huolenpitonsa rajoittunut yksinomaan työväestöön. Armeliaisuutta harjoitti hän mitä suuremmissa määrässä eikä kenenkään apua tarwitsewan tarwinnut hänen puoleensa turhaan kääntyä. Epälukuinen on hänen auttamansa ihmisjoukko ja warsinkin esiintyi hänen armeliaisuutensa ja auttawaisuutensa loistawimmassa valossaan noina kasamme kowina aikoina, 1867 hallawuonna, jolloin kaikki saiwat häneltä apua.” (Helenius 2004, 83.)

5.3 Nottdeckien pojat

Vanhin lapsista oli **Carl Samuel** (1848). Carl opiskeli Tartossa ylioppilaaksi ja Zürichissä koneinsinöörin tutkinnon. Hän on jäänyt historiaan suomen ja pohjoismaiden ensimmäisenä sähkölaitoksen rakentajana. Hän kuoli epämääräisissä olosuhteissa 1904 pariisilaisessa hotellissa. Carl ei mennyt naimisiin, mutta hänellä oli tytär Pariisissa. (Helenius 2004, 59, 99–100.)

2. **Wilhelm Fredrik** (1850). Wilhelm oli Lielahden patruuna. Hän oli vaikutusvaltainen liikemies. Wilhelm osallistui tehtaan toimintaan. Hän opiskeli Tartossa ylioppilaaksi ja jatkoi siellä yliopisto-opiskeluja. Tartossa hän opiskeli kemiaa. Matematiikkaa luki lisää Ranskassa ja talouselämää sekä tekniikkaa Englannissa. Hän osasi saksaa, venäjää, ranskaa, englantia, ruotsia, viroa erinomaisesti ja suomea hyvin. Hänen puolisonsa oli Maria Lydia o.s. von Tobiesen. Heillä oli kaksi poikaa Heinz ja Kurt. Maria äiti suunnitteli perheen talon. Lielahden kartanon, jonka tontilla sijaitsee perheen sukuhauta. (Helenius 2004, 59, 83, 151–153.)

3. W. Nottbeckin kolmas poika syntyi kuolleena 1852. Vanhalla hautausmaalla (Aleksanterin kirkon vieressä) on hänen muistokseen pystytetty luonnonkivi, jossa lukee saksaksi (Markus 10:14) *Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkääkää estäkö heitä, sillä heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta.* (Helenius 2004, 58–59.)

4. **Edvard Aleksander** (1853) oli Neitsytniemen kartanon paroni. Hänen vaimonsa oli Euganie Nottbeck, Amerikan serkku. Euganie syntyi Pietarissa, mutta muutti lapsena Amerikkaan. Heidän ensimmäinen lapsensa Constance Eugenius oli kehitysvammainen. Virossa asuva papinleski otti Constance Eugeniuksen hoitoonsa. Heille syntyi myöhemmin poika Walter. Edvardista tuli Peterin ja Olgan lasten virallinen huoltaja, vanhempien kuoleman jälkeen. Lapset muuttivat heille ensin Imatralle sitten Sveitsiin, jossa he kaikki asuivat pitkiä aikoja. (Helenius 2004, 59, 147–151.)

5. **Peter Burchard** (1858) oli Milavidan (Näsikalliolla) palatsin patruuna, Peter työskenteli ikänsä tehtaalla. Hänen vaimonsa oli Olga Karoliina von Tobisen (1860). Heillä oli neljä lasta. Iris, Andree, Alfred ja Olga. Äiti kuoli kaksosten synnytykseen (1898). Peter kuoli 1899 umpisuolentulehdukseen. Peter ja Olga rakennuttivat Näsinlinnan, mutta kumpikaan ei ehtinyt muuttaa sinne. Lapset muuttivat ensin Wilhelmin kotiin Lielahteen. Viralliseksi huoltajaksi tuli kuitenkin Edvard. Tämän vuoksi lapset muuttivat Neitsytniemen kartanoon Imatralle, heidän luokseen. (Helenius2004, 59, 83, 125–135.)

6. **Alexander Johan Ferdinand** (1861). Alexander työskenteli ikänsä tehtaalla. Häntä puhuteltiin patruunaksi. Hän rakennutti Aleksanderin palatsin, joka tunnetaan nykyään Finlaysonin palatsina. Tontilla oli ollut aikaisemmin heidän lapsuuden koti. Vanhempien kuoleman jälkeen, se oli ollut tyhjillään. Tämän vuoksi Alexander purki rakennuksen. Palatsi valmistui lokakuussa 1899, Alexander ehti asua siinä vain vuoden ennen kuolemaansa. Hän kuoli umpisuolentulehdukseen.

Alexander kuoli perheettömänä. Palatsista tuli ensin tehtaanjohtajan asunto. Nykyään palatsi toimii ravintolana. (Helenius 2004, 59, 83, 140–144.)

7. **Ernst Friedrich Rembert** (1864) Hän oli äkkipikainen ja helposti tulistuva, siksi häntä alettiin kutsua tuliherraksi. Ernest oli ylioppilas ja opiskeli Tartossa. Hän ei olisi halunnut palata takaisin Tarttoon opiskelemaan, mutta vanhemmat pakottivat hänet. Hän uhkasi tehdä itsellensä mitä vain, jotta ei joutuisi takaisin. Tammi-kuussa hän oli lähtemässä takaisin Tarttoon, kun hän kuoli. Ernestin kuolemasta on kaksi versiota. Virallinen versio on, että hänet murhattiin. Murhasta tuomittiin neljä miestä Koskinen, Johansson, Björklund ja Nyman. Kaikki kiistivät loppuun asti syyllisyytensä. Nuorin Johansson kuoli vankilassa. Kuolinhetkelläänkin hän vakuutti syyttömyyttään. Toisessa versiossa kerrotaan, että Ernest olisi itse puukottanut itseään ja puukko olisi mennyt vahingossa liian syväälle. Ernest haudattiin suvun hautausmaalle Lielahteen. Ernest kuoli vain 20-vuotiaana. Hänen muistokseen asennettiin Finlaysonin kirkon seinälle marmorinen taulu, jossa lukee:” *Herra opeta minua ajattelemaan minun loppuani ja mikä mitta elämälläni on, tietääkseni että minä erkanen täältä.*” Ps. 39v.5 (Helenius 2004, 59,71–74.) Ernestin kuolema oli suuri suru koko kaupungille. Hänen kuolemansa johdosta, syntyi heidän sukuhautansa Lielahteen, Lielahden kartanon maille. Hauta-alue on yksityinen, mutta siellä pidetään kerran vuodessa pihakirkko, jonne kaikki voivat osallistua.

Marmoritaulu

Finlaysonin kirkon seinällä on Ernestin ja Wilhelm von Nottbekin hautajaisseppeleet. Seppeleet ovat mustissa vitriineissä. Ruusut ja kielot on sommiteltu valkoisesta puuvillabattistista. Nämä ovat tehtaan väeltä. (Helenius 2004, 92–93.)

6 FINLAYSONIN KIRKKO

6.1 Kirkon materiaalit

Wilhelm von Nottbeck lähti suunnittelemaan tehtaalle omaa rukoushuonetta. Tuohon aikaan Tampereella oli vain yksi kirkko, eli Vanha kirkko vuodelta 1824. Sen suunnitteluvaiheessa oli käyty kova väittely siitä tehdäänkö kirkko kivistä vai puusta ja puukirkon kannattajat voittivat. Kiista nousi uudelleen esiin 1860-luvulla. Silloin ehdotettiin puukirkon purkamista ja kivikirkon rakentamista tilalle. Wilhelm puuttui kiistaan ja lupasi kustantaa uuteen kirkkoon kivet tai tiilet, jos Vanha kirkko säilyisi. Hän ehdotti uudeksi paikaksi Mustalahden kallion lakea, ehdotus ei saanut kannatusta. Mustalahden kallio, nykyinen Näsinkallio sijaitsi liian syrjässä. Niin hän lähti suunnittelemaan rukoushuonetta. Tampere täyttäisi 100 vuotta 1879 ja Nottbeck halusi saada siksi rukoushuoneen valmiiksi. (Helenius 2004, 90.) Uusi kirkko eli Aleksanterin kirkko valmistui vuonna 1881.

Arkkitehti F.L. Calonius piirsi kirkkorakennuksen. Kirkosta tuli yksilaivainen tiilikirkko, ilman tornia. Rukoushuone vihittiin käyttöön elokuun viimeisenä sunnuntaina vuonna 1879. Rukoushuoneeseen mahtui 700, istumapaikkoja oli 450 hengelle. Vihkijäisjuhliin oli lähetetty 720 kutsukorttia, sisäänpääsöseteliä. Kirkkoon ahtautui kuitenkin arviolta 1000 henkeä. Ulos jäi vielä paljon väkeä. (Helenius 2004, 92.)

Kirkon seinässä on sisäänpäästö-lippu kehyksissä.

Kirkon katto ja seinät

Tiilikirkosta tuli yksilaivainen, sisältä kattorakennelmat ovat tummaksi paneloitua puuta. Ulkopuolinen katto oli ensin peltiä. Katolla on useita huippuja ja ristejä. Ristejä on myös tiiliseinässä. Kirkossa ei ole keskiovea, koska rukoushuoneisiin rakennettiin kaksiovea, naisille ja miehille oma. Kirkon edessä on kolme taulua, joissa lukee sodassa kaatuneiden tehtaan työntekijöiden nimiä.

Kirkon yläosassa lukee kirkon valmistusvuosi 1879.

Kirkko sai uuden kuparikaton syksyllä 2014.

Kirkon lattia

Kirkkoon tuli alkujaan puulattia. Kirkon lattia muuttui remontissa Ombergin kalkkikiveksi, jossa on nähtävillä fossiileja. Omberg sijaitsee Vadstenan ja Ödeshögin kuntien rajalla Itä-Götanmaan läänissä Ruotsissa. Sen vieressä on Ruotsin toiseksi suurin järvi Vätterni.

Kirkon lämmitys

Kirkkoa lämmitettiin ensin kamiinalla. Kamiinan on valmistanut Bolinders J. C. C. Ab Tukholmassa 1879. Kamiina on jätetty paikoilleen remontin yhteydessä. Kirkossa on lattialämmitys nykyään.

Kirkon seinämaalaukset

Kirkkoihin oli tuohon aikaan tapana kirjoittaa raamatunlauseita latinankielellä, mutta rakennuttaja halusi käyttää suomea, koska kirkossa puhuttiin suomea. Hän halusi, että kirkkokansa ymmärtäisi mitä seinissä luki. 1970-luvulla tekstit kuitenkin maalattiin piiloon. Tekstit löytyivät peruskorjauksen yhteydessä, ja ne entisöitiin alkuperäiseen asuun. Kirkosta ei löytynyt muita maalauksia seinistä korjauksen yhteydessä. (Helenius 2004, 92.)

Kuva on kirkon sisältä kohti alttaria. Kattotekstinä lukee: *"Pyhyys on sinun huonees kaunistus, Herra, ijankaikkisesti."* p.s.93:5

Kuva on kohti kirkon ulko-ovia. Kattotekstinä lukee: *"Herra kätkeköön sinun uloskäymises ja siällekyymises nyt ja ijankaikkisesti."* p.s.121

6.2 Kirkon esineet

Kirkon alttari

Kirkon etuosaan alttarin taakse on sijoitettu saarnatuoli. Nämä ovat alkuperäisessä värissään. Kuoria hallitsevat kirkon urut. Kirkossa ei ole alttaritaulua koskaan ollut. Alttari pöytä on pieni. Kirkossa ei myöskään ole kirkkotekstiilejä, koska tämä valmistui rukoushuoneeksi. Alttarilla palaa aina kaksikynttilää, kun kirkko on auki. Kirkossa on myös kastemalja joka on peräisin Tuomiokirkosta. Kirkossa on Adventtikynttelikkö, jonka on takonut Taidetakoja Marko Anttila Mynämäeltä.

Kirkon urut

Urut on valmistettu Lontoossa 1850-luvulla. Ne ovat Hill&Son-valmistamon rakentamat. Von Nottbeck hankki ne Pietarista. Urut ovat olleet paikoillaan alusta saakka. Arkkienkeli Mikaelia kuvaava patsas urkujen päällä katselee vanhaa tehdasaluetta kohti. (Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä)

Urkupillien vieressä on virsitaulut.

Urkujen takana oli ensi alkuun sakasti. Se oli pieni. Remontin yhteydessä rakennettiin uusi sakasti ja sosiaalitalat. Nyt siellä mahtuu liikkumaan ja pitämään pieniä tilaisuuksiakin.

Kirkon penkit

Kirkon penkit olivat alunalkaen yhtenäiset. Finlaysonin tehtaan johtajan tytär meni naimisiin tässä kirkossa. Hän halusi kirkon keskikäytävän, joten penkit halkaistiin ja käännettiin toisin päin, jotta saatiin keskelle, koristeelliset penkkien päädyt. Penkit ovat siis alkuperäiset. Peruskorjauksessa ne entisöitiin. Edestä on poistettu kaksi penkkiriviä, tilan tarpeen vuoksi, kirkon etuosassa on mm. kerronta-alttarit, joita lapsiryhmät käyvät katsomassa. Lapsia varten kirkon etuosassa on irrallisia matalia penkkejä. Niissä istuessa lapsiryhmien on helppo nähdä ja seurata tilaisuuden kulkua.

Lukupulpetti ja virsikirjataline

Lukupulpetti ja virsikirjataline on teetetty kirkkoon Tampereen seurakuntien puutyöverstaalla vuonna 2013. Ne ovat kuvioitu samalla tavalla kuin kirkon penkit.

Kirkon kello

Kirkossa ei ollut alun perin kirkonkelloa. Vuonna 2009 peruskorjauksen yhteydessä se hankittiin tilaustyönä. Kello on sijoitettuna kirkon sisätilaan ja siinä lukee: ”Sallikaa lasten tulla minun tyköni.” Lasten katedraalin kirkonkelloa soitettiin virallisesti ensimmäisen kerran 1. adventtina pidetyssä messussa 2009. Kello on valmistettu Lapualla, Kellovalimo Sompissa.

Kelloa käytetään kirkkohetkissä ja 5vuotissynttäreillä.

Pyhäkoulu taulu

”Tampereen ensimmäinen pyhäkoulu pidettiin leski Laurenin talossa 21. tammi-kuuta vuonna 1881. Lapsia oli läsnä 104. Suomen Pyhäkouluyhdistys puolestaan perustettiin seitsemän vuotta myöhemmin Finlaysonin tehtaan juhlahuoneis-tossa. Yhdistys oli nykyisen Suomen Ev.lut. Seurakuntien Lapsityön Keskuksen edeltäjä.” Tämän muistoksi tehtiin tämä taulu. Taulu on tuotu heti kirkkoon.

Ortodoksi alttari

Alttarilla olevan ikonin on maalannut ja Lasten katedraalille lahjoittanut lastenoh-jaaja Elisa Manninen. Hän on lahjoittanut tämän lasten katedraalille. Ikonin on siunannut Isä Markus Tampereen Ortodoksikirkosta. Ikonin on nimeltään Hellyy-den Jumalan äiti.

Ikonin kuvassa on Neitsyt Maria ja Jeesus.

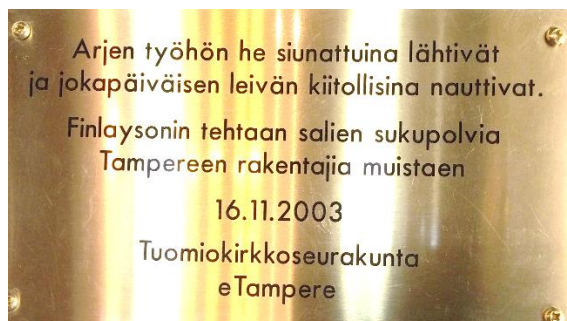
Kaste alttari

Seinävaate on kotoisin Latviasta tai Liettuasta. Tämän hetkinen kastemekko on Vuorion suvun omaisuutta. Kastealttarin tarkoitus on kuitenkin muistuttaa meitä kasteen merkityksestä.

Laatta tehtaantyöntekijöille

Tämä laatta on alkuperäisesti ollut tehtaan seinässä, mutta se jouduttiin poistamaan sieltä. Laatan paikasta keskusteltiin pitkään. Se olisi haluttu laittaa kirkon ulkoseinään, jonne se ehkä sopisikin paremmin, koska se poikkeaa muista kirkon esineistä.

7 LASTEN KATEDRAALI

7.1 Lasten katedraalin synty

Syksyllä 1995 Tampereen seurakunnat saivat haasteen kehittää lasten kulttuuria. Seuraavana vuonna perustettiin Lasten Tampere ry. Tampereen seurakunnat ryhtyivät pitämään lapsille omia kirkkohetkiä Finlaysonin kirkossa. Lastenkirkosta tuli Lasten katedraali. Nimeen päädyttiin, koska kirkkorakennus antaa lapsella samanlaisen kokemuksen, kuin iso katedraalirakennus korkeine holvikattoineen ja ikkunoineen aikuiselle. Kesäkuun viimeisenä sunnuntaina 1996 Lasten katedraali avasi ovensa. Toiminta oli ensin koeluonteinen, ja sen piti kestää vain kuu-kauden. Vieraskirjaan ilmestyy vuosittain n. 15000 nimeä. (Vuorio 2004, 287–291.) Lasten katedraalin ohjeeksi on valittu Ps.78:2-4

”Tuon julki menneisyyden arvoituksia, vanhoja asioita joista olemme kuulleet.

Me emme salaa niitä lapsiltamme vaan kerromme tulevillekin polville

Herran voimasta, Herran teoista, ihmeistä, joita hän on tehnyt.”

Lasten tiekirkko

Lasten katedraali on toiminut vuodesta 1998 lasten tiekirkkona. Toistaiseksi se on ainoa lastentiekirkko.

Rukoushelmet

Vihreä – Lasten puolesta

Sininen – Oman itseni, jaksamiseni, terveyteni, sielun- ja uskonelämäni puolesta

Punainen – Ilo, rakkaus, ihmissuhteet

Keltainen – arkielämä, rahahuolet

Musta – suru, murhe, sairaus

Valkoinen/väritön – Hiljaista, sanatonta puhetta Jumalalle, jonka vain Jumala ja sinä itse tiedätte.

Lasten katedraalissa on rukoushelmiä aina takaosassa ja välillä etuosassa lähellä alttaria. Rukoushelmet viedään alttarikaiteen sisäpuolella olevaan rukouspaikkaan. Asioiden puolesta rukoillaan ennen kuin helmet viedään alttarilta pois. Kerää aina yhtä väriä kerralla käteesi, rukoile niiden puolesta ja vie ne takaisin paikoilleen. Katso, että rukoushelmiä on aina kaikkia värejä saatavilla.

Kummikohde

Lasten Katedraalissa tuetaan varhaiskasvatuksen kummikohteita. Niiden puolesta kerätään kolehtia kirkossa. Kirkossa on myös muutamia myytäviä tuotteita. hinnat ovat kirkossa esillä. Vahtimestari tietää neuvoa paikan mihin raha laiteetaan.

Kolehti kerätään aina kun Lasten katedraalissa on kirkko (taapero, vauva, joulutai perhemessu) kirkkovarteissa tai 5vuotishetkissä ei kerätä kolehtia.

2012 alkanut kummitoiminta jatkui Gambian Brufutissa toimivan pienten lasten Nehemia–raamattukoulun tukemisella. Lasten katedraali on ottanut vastuulleen lukuvuoden kaikista toimintakuluista yhden kuukauden. Lähetämme koululle lahjoituksena saatuja ja kolehtivaroin hankittuja koulutarvikkeita, opetusmateriaalia ja peltikaappeja materiaalien säilytykseen. Kummikoulusta vastaava työntekijä vieraili elojuhlissa. (Toimintakertomus 2014, 10.)

7.2 Kerrontanuket

Finlaysonin kirkossa käytetään alttareilla Sveitsiläisen Doris Egli-patentin omavia kerrontanukkeja. Nukeista käytetään suomessa myös nimitystä lyijyjalkanukke. Nuket ovat tehty käsityönä Tampereella. Nukkeja on alettu valmistaa 1990-luvulla. Raija-Liisa Vuorio on käynyt nukentekokouluttajakurssin ja hän on pitänyt kurseja pajalla, Aitolahden kirkolla. Nukkejen sisällä on narukehikko, jonka sisällä kulkee lyijylanka. Nuket pysyvät hyvin pystyssä painavien lyijykenkien avulla. Nukeilla ei ole silmiä ja suita. Eriväriset ihokankaat, hiukset, parrat, vaatteet ja eri pituudet nukkeilla, elävöittävät kertomuksia. Nukkeja on asetettu kirkossa valmiiksi erilaisiin alttareihin, näin on helppo kertoa Raamatun kertomuksia. Kirkossa vaihtuu kolme kertaa vuodessa alttarit. Kirkossa on Jouluaika, pääsiäinen ja kesäaika. (Vuorio 2004, 288–289.)

Lastenalttari

Länsipäädyssä, ulko-ovien välissä on paikka missä lapset saavat leikkiä kerrontanukeilla. Alttarilla on erilaisia nukkeja, eläimiä ja erilaisia esineitä. Pöydällä on kyltti jossa lukee, että tämä on lastenalttari ja näillä saa leikkiä. Muut kirkon alttari, eivät ole leikkimistä tai koskettamista varten. Se on hyvä muistuttaa perheille tässä kohtaa. Lapset nauttivat näillä nukeilla leikkimisellä. (Vuorio 2004, 288–289.) Työntekijöiden tehtävänä on katsoa, että nuket ovat ehjät ja siistit. Aina välillä on hyvä kerätä nuket niin, että taas seuraavat innostuvat leikkimään niillä.

Lasten keinuhevokset

Kirkossa on 2 keinuhevosta, keinulammas ja lammastuoli. Nämä ovat tarkoitettu leikkimiseen. Keinuhevokset kestävät isommankin lapsen painon. Nämä on hankittu tilaustyönä katedraalin tarpeisiin.

Aasi ja lampaat

Nämä eivät kestä leikkimistä ja ne on kannettava varovasti ulos. Nämä toivottavat vieraat tervetulleeksi kirkkoon. Huonolla kelillä ne nostetaan sisään. Talvella ovilla on myös lyhtyjä. Muista sytyttää ne kun kirkko aukeaa ja sammuttaa, kun kirkko sulkeutuu.

8 TAPAHTUMAT

8.1 Niittyjuhlat

Ennen kuin Finlaysonin kirkko rakennettiin, siinä paikalla vietettiin tehtaan Niittyjuhlia. Ensimmäisissä Niittyjuhlissa oli paikalla 3000 henkeä päivällä ja illan pimetessä 4000 henkeä. Tampereella asui tuolloin 6000 henkeä. Nottbeckin järjestämät juhlat olivat siis merkittävä tapahtuma. Juhlissa esiintyi aina Mamsellin koulun oppilaita. Nottbeckille oli tärkeää kannustaa lahjakkaita oppilaita. Nottbeck halusi sivistää lapsia ja tämän vuoksi hän perustikin tämän tehtaan oman koulun. Juhlissa lapset esittivät musiikkia, runojenlausuntaa, yms. Juhlissa esiintyi myös aikuisia. Kirkon rakentamisen jälkeen juhlat siirtyivät Finlaysonin Palatsin puutarhaan.

Niittyjuhlat ovat paikka jossa laulettiin, Helsingin jälkeen, ensimmäisen kerran Maamme laulu suomeksi. Laulun tekijä Runeberg oli Nottbeckien ystävä kauppias Lundahlin avustuksella. Runebergin läheinen ystävä oli kauppiaan runoilijatyttö Augusta. Tätä kautta he ystäväystyivät ja Runeberg vieraili Niittyjuhlilla. Nottbeckien kuoleman jälkeen juhlia ei enää järjestetty. Juhlat on herätetty uudelleen henkiin. Juhlat alkavat Finlaysonin Palatsin puistossa ja jatkuvat päätöskonserttiin Finlaysonin kirkkoon. Tapahtumasta vastuun kantaa Tampereen Kulttuuriyhdistys ry. Juhlissa kerrotaan nykyään aina Nottbeckien suvusta.

 NIITTYJUHLAT Finlaysonin Palatsin puistossa su 10.8.2014 klo 13		
12:45	Tervetulomusiikkia	Kotkien Puhallinorkesteri Joht. Tapani Virkki
13:00	Juhlafanfaari Patruuna ja patruunassa saapuvat	Liisa Mäkinen, Orvo Laine
	Patruunan tervehdys Maamme – Vårt Land	Orvo Laine Yhteislaulu, Soittokunta
13:20	Tampereen kaupungin tervehdys	Apulaispormestari Leena Kostainen
13:35	Musiikkia	Kotkien Puhallinorkesteri
14:00	Keisarillista lohikeltaa, kahvia ja paakkelsi	
	Lounasmusiikkia	Lauri Sähra, harmonikka
15:00	Kesäisiä sävelmiä	Lauri Sähra, harmonikka
15:05	Juhlaesitelmä	Wilhelm von Nottbeck ja Lielähti Jari Niemelä
15:25	Taitelijan puheenvuoro	Juha Merta
15:30	Arpajaiset	
15:50	Patruunan kiitos	Orvo Laine
16:00	Päätöskonsertti Finlaysonin kirkossa	Pirjo Turunen, mezzosopraano Tuomas Laatu, urut, piano Reijo Ylimys, puhe
Ulkona kirkon edessä yhteisesti: "Maa on niin kaunis"		

8.2 Elojuhlat

Elojuhlat järjestetään Finlaysonin kirkossa ja kirkon pihalla. Koko perheelle tarkoitettu tapahtuma ”Mamsselli” kertoo menneistä ajoista ja perinneleikit viihdyttävät pihamaalla. Tapahtuma järjestetään vuosittain elokuun viimeisenä sunnuntaina. Elojuhlien ohjelmaan kuuluu 5-vuotiaille ja heidän vanhemmilleen/kummeilleen tarkoitettu juhlavartti kello 17 ja Lasten katedraalin kesämuusikoiden konsertti on kello 18.

”Finlaysonilla oli käytössä aikoinaan oma raha? Muun muassa tämä palautetaan mieleen, kun juhlavieraat saavat käyttöönsä ”Finlaysonin rahaa”, jolla he voivat ostaa askartelutarvikkeita vanhanajan lankapuodista. Mukana menossa on myös Mamsellin mehupuoti. -Mamsselli Hydén oli Finlaysonin koulun ensimmäinen opettaja. Tapahtuman tavoitteena on nostaa esiin vanhoja perinteitä. Menneistä ajoista muistuttavat myös Katariina-neittyet, jotka pitävät Elojuhlan ajan auki lankapuotia. Aikoinaan Finlaysonin lankapuodissa Katariina-neittyet eli myyjät myivät lankaa ja tekivät lähetystyötä. He olivat pakana-lähetystyöstä innostuneita ja varustivat ensimmäiset lähetit kentälle.”

8.3 Pihakirkko Nottbeckien haudalla

Nottbeckien yksityinen sukhauta sijaitsee Lielahdessa. Kappelissa on samoja piirteitä kuin Finlaysonin kirkossakin. Molemmat ovat rakennettu samasta punatiilistä. Kummankin seinässä on tiilistä tehty ristejä. Tiilikuviointi muistuttaa muutenkin toisiaan. Kappelissa sisällä ei ole mitään.

Hauta-alue on aidattu. Alue on pieni. Sinne mahtuu kuitenkin hyvin suvun haudat. Hautakivet ovat samantyyliiset, Ernestin hautaristi on huomattavasti pienempi, Osilla koko perhe on haudattu samaan hautaan ja silloin oli kaksiristiä vierekkäin ja alla nimet. Hautausmaalla ainoa erilainen hautakivi on äiti Constancen, siinä välittyä Wilhelmin rakkaus. Nottbecien kolmas poika on haudattuna Aleksanterin kirkon hautausmaalle. Hautakivi poikkeaa muista kivistä. Siitä on neljä kuvaa.

Pihakirkossa lauletaan virsiä, kerrotaan Nottbeckien suvun historiaa ja pidetään hartaus.

LÄHTEET

Eerola, Kaija & Vuorio, Raija-Liisa 2007. Taaperokirkko. Kuopio: Lasten Keskus

Helenius, Kyllikki 2004. Wilhelm von Nottbeck ja Finlayson. Tampere: Kyllikki Helenius.

Rohunen, Ulla 2009. Finlaysonin alue opas. Tampere: Työväenmuseo Werstas

Tampereen ev.lut. seurakunnat. Finlaysonin kirkko. Viitattu 21.4.2014

http://www.tampereenseurakunnat.fi/kirkko_tampereella/kirkot_ja_muut_tilat/kirkot/finlaysonin_kirkko

Vuorio, Raija-Liisa 2002. Nuket valtaavat kirkon 287–291. Teoksessa lapsityön käsikirja. Toim. Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari. Helsinki: Kirjapaja oy